

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΛΙΕΙΑΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Θεσσαλονίκη, 30 Ιανουαρίου 2024

Αριθ. Πρωτ.: 618263(21886)ΠΕ

Σχετ.: 662576(21826)ΠΕ

Ταχ. Δ/ση: 26^{ης} Οκτωβρίου 64
Τ.Κ.: 546 27 Θεσσαλονίκη
Πληροφορίες: Δρ Ελένη Κων/νου Κουλακιώτη
Τηλέφωνο: 2313 330 334
Ηλεκτρονική Δ/ση: E.Koulakioti@pkm.gov.gr

ΠΡΟΣ: ΟΠΩΣ Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

ΘΕΜΑ: «*Xylella fastidiosa*¹: το επιβλαβές βακτήριο καραντίνας προτεραιότητας στην επικράτεια της Ένωσης» & «Φυτά ευπαθή στο *Xylella fastidiosa*: επικαιροποίηση των Παραρτημάτων I & II του Εκτελεστικού Κανονισμού 2020/1201»

ΣΧΕΤ.:

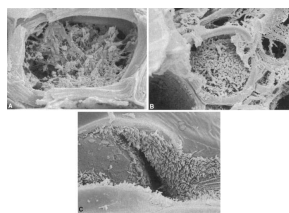
- i. το έγγραφο 9713/278111/11.09.2023 του Τμήματος Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου, της Δ/σης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, της Γενικής Δ/σης Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων·
- ii. ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) **2023/1706** της Επιτροπής της 7ης Σεπτεμβρίου 2023 για την τροποποίηση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201 όσον αφορά τους καταλόγους των φυτών που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή στο *Xylella fastidiosa* (L 221/14, 8.9.2023)·
- iii. η επικαιροποίηση της βάσης δεδομένων για τα φυτά - ξενιστές του *Xylella* spp. — συστηματική βιβλιογραφική έρευνα έως τις **30 Ιουνίου 2023** [Update of the *Xylella* spp. host plant database – systematic literature search up to 30 June 2023, *EFSA Journal*. 2023;21:e8477 (<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2023.8477>)]·
- iv. ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) **2020/1201** της Επιτροπής, της 14ης Αυγούστου 2020, σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) στην Ένωση (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32020R1201>) (L 269/2, 17.8.2020)·
- v. ο Κανονισμός **2016/2031**² του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L 317/4, 23.11.2016) και
- vi. τα σχετικά με το *Xylella fastidiosa* έγγραφα μας³.

¹ Βλέπετε στην ιστοσελίδα <https://www.edwardburzynsky.com/projects/photographs/xylella-studies> 12 φωτογραφίες και ένα βίντεο μέσω των οποίων ο Καναδός φωτογράφος και καλλιτέχνης Edward Burzynsky απθανάτισε την καταστροφή που προκλήθηκε από το *Xylella fastidiosa* στο Λέτσε της Απουλίας (Βλ., επίσης, Εικόνα 6 του παρόντος εγγράφου.).

² Τον “Κανονισμό για τη Φυτοϋγεία” (ΕΕ) **2016/2031** (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R2031&from=EL>) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της **26ης Οκτωβρίου 2016** (L317/4, 23.11.2016), «σχετικά με προστατευτικά μέτρα κατά των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών, την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 228/2013, (ΕΕ) αριθ. 652/2014 και (ΕΕ) αριθ. 1143/2014, και την κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 69/464/ΕΟΚ, 74/647/ΕΟΚ, 93/85/ΕΟΚ, 98/57/ΕΚ, 2000/29/ΕΚ, 2006/91/ΕΚ και 2007/33/ΕΚ», με τον οποίο τέθηκε σε εφαρμογή από τις **14 Δεκεμβρίου 2019** το νέο καθεστώς Φυτοϋγείας στην ΕΕ, σας τον είχαμε αποστείλει με το έγγραφό μας 3722/84848/ΠΕ/13.11.2019, το οποίο βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=955> στο πεδίο «Φυτοϋγειονομικό Καθεστώς». Την ανεπίσημη ενοποιημένη εκδοχή του σας την είχαμε, επίσης, αποστείλει μέσω του εγγράφου μας 792853(28036)ΠΕ/19.02.2020.

³ Τα σχετικά με το *X. fastidiosa* έγγραφα μας βρίσκονται αναρτημένα στην ιστοσελίδα <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=727> του ιστοτόπου της Δ.Α.Ο. & Α. της Μ. Ε. Θεσ/νίκης στον αφιερωμένο στα «Φυτοπαθογόνα καραντίνας» ιστοχώρο μας.

Ο επιβλαβής οργανισμός καραντίνας⁴ προτεραιότητας⁵ & ⁶ *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) προκαλεί στα φυτά - ξενιστές⁷ του αδροβακτηρίωσης⁸ (Εικ. 1) με συμπτώματα⁹ περιφερειακής νέκρωσης των φύλλων (Εικ. 2) και ταχύτατης αποπληξίας¹⁰.

Εικόνα 1. (Α) Βακτήρια *Xylella* σε αγγείο ξυλώματος φυτού καφέ. (Β) Βακτήρια *Xylella* που φράζουν ένα αγγείο ξυλώματος φύλλου αμπέλου. (C) Βακτήρια *Xylella* σ' έναν ιστό εντόμου - φορέα του παθογόνου [Πηγή: Agrios, G. N., 2005. Plant Pathology (Fifth Edition)].

⁴ «Απομονωμένος επιβλαβής οργανισμός» (“Quarantine pest”): επιβλαβής οργανισμός με ενδεχόμενη οικονομική σημασία για την περιοχή η οποία κινδυνεύει από αυτόν και στην οποία δεν είναι ακόμη παρών, ή είναι παρών αλλά δεν έχει εξαπλωθεί ευρέως και βρίσκεται υπό αποτελεσματικό επίσημο έλεγχο [N. 3495/2006 (Α' 215), με θέμα «Κύρωση του νέου αναθεωρημένου κειμένου της Διεθνούς Σύμβασης Προστασίας Φυτών» (https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20060100215)] {A pest of potential economic importance to the area endangered thereby and not yet present there, or present but not widely distributed and being officially controlled [International Plant Protection Convention (IPPC)]}.

⁵ Οι επιβλαβείς οργανισμοί προτεραιότητας, σύμφωνα με την παράγραφο 1, του άρθρου 6, με θέμα «**Επιβλαβείς οργανισμοί προτεραιότητας**», του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, είναι ενωσιακοί επιβλαβείς οργανισμοί καραντίνας, οι οποίοι πληρούν όλους τους ακόλουθους όρους:

- i. δεν είναι γνωστή η παρουσία τους στο έδαφος της Ένωσης ή είναι γνωστή η παρουσία τους είτε σε περιορισμένο τμήμα του εν λόγω εδάφους είτε σε λίγες, ακανόνιστες, μεμονωμένες και σπάνιες περιπτώσεις·
- ii. ο δυνητικός οικονομικός, περιβαλλοντικός ή κοινωνικός τους αντίκτυπος είναι ο πιο σοβαρός για το έδαφος της Ένωσης &
- iii. καταγράφονται ως επιβλαβείς οργανισμοί προτεραιότητας.

⁶ Βλ. το έγγραφό μας 24163(566)/27.01.2020, με θέμα «**Επιβλαβείς Οργανισμοί Προτεραιότητας - Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1702 της Επιτροπής της 1ης Αυγούστου 2019**» https://www.pkm.gov.gr/inst/pkm/gallery//PKM/files/fyt_zoiki_paragogi_thes/tm_poiot_fut_elegxou/Επιβλαβείς_Οργανισμοί_Προτεραιότητας_Κατ'εξουσιοδότηση_Κανονισμός_2019_1702_της_Επιτροπής_της_1ης_Αυγούστου_2019.pdf, το οποίο μαζί με τα συνημμένα του βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=955> στο πεδίο «Φυτοϋγειονομικό Καθεστώς».

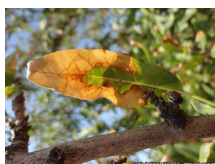
⁷ Το παθογόνο προσβάλλει διάφορα καλλιεργούμενα φυτά (μεγάλης καλλιέργειας, καρποφόρα δένδρα, αμπέλι, καλλωπιστικά), αυτοφυή φυτά και δασικά δένδρα, και η **προκαλούμενη ασθένεια** ονομάζεται, ανάλογα με το **φυτό ξενιστή**, ως εξής στη σχετική βιβλιογραφία:

- **Ασθένεια του Pierce** (Pierce's disease of grapevine, PD) στο **αμπέλι**
- **Ποικιλοχρωματική χλώρωση** (Citrus variegated chlorosis, CVC) στα **εσπεριδοειδή**
- **Βακτηρίωση της ροδακινιάς** με το όνομα 'Phony peach disease' (PPD)
- **Νανισμός της μηδικής** (Alfalfa dwarf, AD)
- **Ασθένειες καψαλίσματος ή εγκαύματος των φύλλων** (Leaf scorch and scald diseases), σε:
 - πυρηνόκαρπα** [συμπεριλαμβανομένης της αμυγδαλιάς (Almond leaf scorch, ALS) και της δαμασκηλιάς (Plum leaf scald, PLS)],
 - δασικά**: είδη σφενδάμου (*Acer* spp.), πλάτανο (*Platanus occidentalis*), είδη βελανιδιάς (*Quercus* spp.), πελέα (*Ulmus americana*)
 - καφέ** [*Coffea arabica* (Coffee leaf scorch, CLS)]
 - καλλωπιστικά** [συμπεριλαμβανομένης της πικροδάφνης (Oleander leaf scorch, OLS) και του κισσού]
 - μουριά** (*Morus* spp.)
 - πεκάν** (*Carya illinoensis*)
- **Σύνδρομο της ταχείας παρακμής της ελιάς** (Olive quick decline syndrome, OQDS) (βλ. συνημμένο i).

Οι πιο σημαντικές ασθένειες από τις παραπάνω είναι: το σύνδρομο της ταχείας παρακμής της ελιάς, η ασθένεια του Pierce στην άμπελο, η ποικιλοχρωματική χλώρωση στα εσπεριδοειδή, η βακτηρίωση της ροδακινιάς, η ασθένεια του καψαλίσματος (σύμπτωμα που θυμίζει την επίδραση φλόγας στα πράσινα φύλλα) της αμυγδαλιάς, και η ασθένεια του εγκαύματος (ή ζηματίσματος: επιφανειακή κηλίδωση των ιστών, η οποία δίνει την εντύπωση εγκαύματος από ζεματιστό νερό. Οι ζημιωμένοι ιστοί παρουσιάζουν συνήθως λεύκανση και ημιδιαφάνεια) της δαμασκηλιάς.

⁸ **Αδροβακτηρίωση** (hadrobacteriosis, vascular bacteriosis, trachobacteriosis, **bacterial wilt**). Γενικός όρος ομάδας βακτηριολογικών ασθενειών, στις οποίες το παθογόνο περιορίζεται κυρίως στα αγγεία του ξύλου (αδράι, άδρωμα) του φυτού.

⁹ Τα **συμπτώματα** που προκαλούνται από το βακτήριο ποικίλουν ανάλογα με το φυτό ξενιστή {βλ. εικόνες με φωτογραφίες συμπτωμάτων προσβολής από το παθογόνο βακτήριο *Xylella fastidiosa* διαφόρων φυτών - ξενιστών του παθογόνου στο Παράρτημα των κατευθυντήριων οδηγιών του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου (βλ. συνημμένο i ή ιστοσελίδα:

Εικόνα 2. Συμπτώματα προσβολής του επιβλαβούς βακτηρίου καραντίνας *Xylella fastidiosa* σε φύλλα αμυγδαλιάς. (“Leaf scorch symptoms” / Περίκαυμα, καψάλισμα των φύλλων) {Πηγή: η ιστοσελίδα <https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/photos> του Ευρωπαϊκού & Μεσογειακού Οργανισμού Φυτοπροστασίας [European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO)] [Donato Boscia, CNR - Institute for Sustainable Plant Protection, UOS, Bari (IT)]}.

Το φυτοπαθογόνο βακτήριο, το οποίο μόλις το 1987 ονομάστηκε *Xylella fastidiosa*¹¹, είναι γνωστό από τα τέλη του 19ου αιώνα για τις σοβαρές ζημιές που προκαλεί στην **άμπελο** και στα **πυρηνόκαρπα** στην **αμερικανική ήπειρο**. Προσβάλλει όμως και πολλά άλλα καλλιεργούμενα φυτά (μεγάλης καλλιέργειας, καρποφόρα δένδρα, καλλωπιστικά), αυτοφυή φυτά και δασικά δένδρα.

http://www.bpi.gr/files/anakoinvseis-theseis/05092016/kateuthintiries%20odigies-Xylella%20fastidiosa_2016.pdf) & φωτογραφικό υλικό σχετικό με το *X. fastidiosa* στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού & Μεσογειακού Οργανισμού Φυτοπροστασίας [European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO)]: <https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/photos> }. Γενικά, **καθώς το βακτήριο προσβάλλει τα αγγεία του ξύλου [ξύλωμα (xylem)] και εμποδίζει τη μεταφορά νερού και ανόργανων θρεπτικών στοιχείων, τα ασθενή φυτά εκδηλώνουν συμπτώματα μααρασμού (δίψας), νέκρωσης (καψάλισματος/περίκαυματος) και ξήρανσης του φυλλώματος, ακολουθούμενα τελικά από την πλήρη νέκρωση του φυτού.** Σημειώνεται ότι μεγάλος αριθμός φυτών είναι δυνατόν να προσβληθούν χωρίς να εμφανίσουν συμπτώματα (βλ. συνημμένο i).

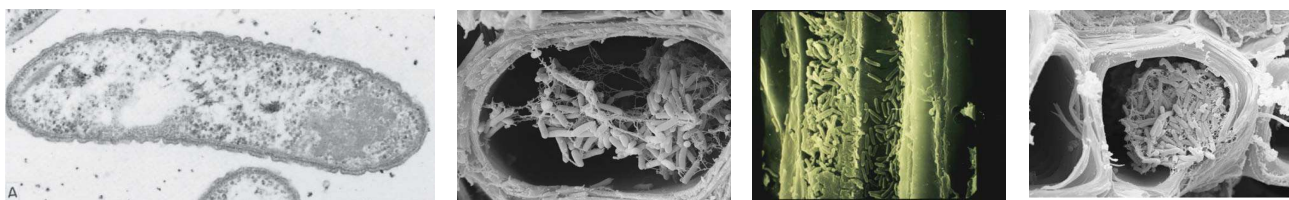
Τα συμπτώματα μοιάζουν πολύ με εκείνα που προκαλούνται από άλλους βιοτικούς ή αβιοτικούς παράγοντες {άλλα παθογόνα, περιβαλλοντικές καταπονήσεις, έλλειψη νερού, άλατα, ατμοσφαιρικούς ρύπους, προβλήματα θρέψης, ηλιακά εγκαύματα, φυτοτοξικότητα γεωργικών φαρμάκων κ.λπ.}.

Χλώρωση, περίκαυμα, “καψάλισμα” (“scorch”) των φύλλων και νέκρωση κορυφών των κλάδων (dieback) είναι τα συμπτώματα που παρατηρήθηκαν σε μεγάλη έκταση για πρώτη φορά σε ελαιόδένδρα το 2013 στη Νότια Ιταλία (περιοχή Puglia) οδηγώντας στην ταχεία παρακμή των ελαιόδένδρων. Σήμερα το βακτήριο θεωρείται ο κύριος επιβλαβής οργανισμός στον οποίο αποδίδονται τα παραπάνω συμπτώματα. Η νέα ασθένεια ονομάστηκε «Σύνδρομο ταχείας παρακμής της ελιάς» (Olive quick decline syndrome, OQDS). Γενικά, τα συμπτώματα μοιάζουν πολύ με εκείνα που προκαλεί ο φυτοπαθογόνος μύκητας *Verticillium dahliae* στα δένδρα ελιάς, ή/και με εκείνα που προκαλεί η προσβολή από την κηκιδόμυγα βλαστού της ελιάς (*Resseliella oleisuga*) (βλ. συνημμένο i).

¹⁰ **Αποπληξία** (apoplexy). Γενικός και απότομος **μααρασμός** του φυτού που οδηγεί στη νέκρωση αυτού. [**Μααρασμός (wilt)**: 1. Η απώλεια της σπαργής των κυττάρων και η χαλάρωση των ιστών ενός φυτικού οργάνου. 2. Σύνδρομο ασθένειας, αναφερόμενο στην απώλεια της σπαργής, τη χαλάρωση και κρέμασμα των φύλλων και άλλων τρυφερών οργάνων του φυτού, το οποίο παρατηρείται στις διάφορες αδρομυκώσεις, αδροβακτηριώσεις και άλλες παρασιτικές και μη παρασιτικές ασθένειες των φυτών.].

¹¹ Το βακτήριο *Xylella fastidiosa* [Wells et al. 1987 (<https://www.microbiologyresearch.org/docserver/fulltext/ijsem/37/2/ijsem-37-2-136.pdf?expires=1697017679&id=id&acname=guest&checksum=C102EB91D302D6B2FFF011658082485F>)] είναι βραδείας ανάπτυξης (ανήκει στην κατηγορία των θρεπτικώς **απαιτητικών** φυτοπαθογόνων βακτηρίων των **αγγείων του ξύλου (xylem-limited bacterium)**, nutritionally **fastidious** vascular bacterium) και απαιτεί ειδικά θρεπτικά υποστρώματα για την απομόνωση και την καλλιέργειά του. Το φυτοπαθογόνο είναι ένα αρνητικό κατά Gram βακτήριο, μέλος της οικογένειας Lysobacteraceae (πρώην Xanthomonadaceae) των Gammaproteobacteria. Το γένος *Xylella* περιλαμβάνει δύο είδη, το *X. fastidiosa* και το *X. taiwanensis*. Υπάρχουν τρία αποδεκτά υποείδη του *X. fastidiosa*, το υποείδος *fastidiosa*, το υποείδος *pauca* και το υποείδος *multiplex* [PM 7/24 (5) *Xylella fastidiosa* (EPPO Bulletin 2023, 53: 205-276 ([Xylella fastidiosa \(XYLEFA\)\[Documents\] EPPO Global Database](#))]].

Το βακτήριο *X. fastidiosa* στερείται κινητικότητας, είναι αερόβιο, ραβδοειδές, διαστάσεων 0,25-0,35 x 0,9-3,5 μm [Βλ. στην εικόνα Α: μεμονωμένο κύτταρο *Xylella* που εμφανίζει κυματιστό κυτταρικό τοίχωμα και βακτήρια *Xylella* στην εικόνα Β: σε αγγείο ξυλώματος φύλλου εσπεριδοειδούς, στην εικόνα Γ: σε αγγείο ξυλώματος φυτού αμπέλου και στην εικόνα Δ: σε αγγείο ξυλώματος προσβεβλημένου φύλλου αμπέλου [Πηγή εικόνων Α-Δ : Agrios, G. N., 2005. Plant Pathology (Fifth Edition)].

Η άριστη θερμοκρασία ανάπτυξης του είναι **26–28°C** και το βέλτιστο pH είναι 6,5-6,9.

Το παθογόνο εγκαθίσταται αποκλειστικά και πολλαπλασιάζεται στα αγγεία του ενεργού ξύλου (διασυστηματικό παθογόνο).

Το παθογόνο¹² & ¹³ προκαλεί πολλές σημαντικές ασθένειες όπως - μεταξύ άλλων - **την ασθένεια του Pierce** (Pierce's disease of grapevine, PD) **στο αμπέλι** {η ασθένεια διαπιστώθηκε για πρώτη φορά στην Καλιφόρνια των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής το 1884 και περιγράφηκε για πρώτη φορά το **1892 από τον ερευνητή Newton B. Pierce** [Pierce, N. B., The California vine disease, U.S. Division of Vegetable Pathology, Bulletin 2: 222 (1892)¹⁴], ενώ το 1978 ένα βακτήριο, το οποίο το 1987 ονομάστηκε *Xylella fastidiosa* από τον Wells et al. (βλ. υποσημείωση 11), ταυτοποιήθηκε ως το αίτιο της ασθένειας από τον Davis et al.¹⁵} (Εικ. 3), **την ποικιλοχρωματική χλώρωση** (Citrus variegated chlorosis, CVC) **στα εσπεριδοειδή** [η ασθένεια περιγράφηκε για πρώτη φορά το 1987 σε δενδροκομείο πορτοκαλιάς στη

Η ασθένεια μεταδίδεται στη φύση με πάρα πολλά (μυζητικά) είδη εντόμων και με το πολλαπλασιαστικό υλικό. Οι επιδημικές εξάρσεις της ασθένειας οφείλονται κυρίως στην αύξηση του πληθυσμού των φορέων-εντόμων και τη βόσκησή τους πάνω στα φυτά - ξενιστές. Τα έντομα αυτά, όπως το *Philaenus spumarius* της οικογένειας των **Aphrophoridae** (βλ. σχετικά videos <https://www.youtube.com/watch?v=Rjh7FFQCtg8> & <https://www.youtube.com/watch?v=7Q4OG08fmdc>), το οποίο είναι πολύ διαδεδομένο στην Ευρώπη, διατρέφονται προηγουμένως στους διάφορους αυτοφυείς ξενιστές του παθογόνου απ' όπου το παραλαμβάνουν και το μεταδίδουν στα καλλιεργούμενα φυτά-ξενιστές.

Η ασθένεια παρατηρείται σε περιοχές με **ήπιο χειμώνα** και προκαλεί μεγαλύτερες ζημιές σε **θερμά** παρά σε ψυχρά κλίματα.

Στις περιοχές που έχει εγκατασταθεί η ασθένεια είναι πρακτικώς αδύνατο να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά (πολλοί φορείς, αυτοφυείς ξενιστές, ευνοϊκές καιρικές συνθήκες) (Παναγόπουλος, Χ.Γ. 2007. Ασθένειες Καρποφόρων Δένδρων & Αμπέλου).

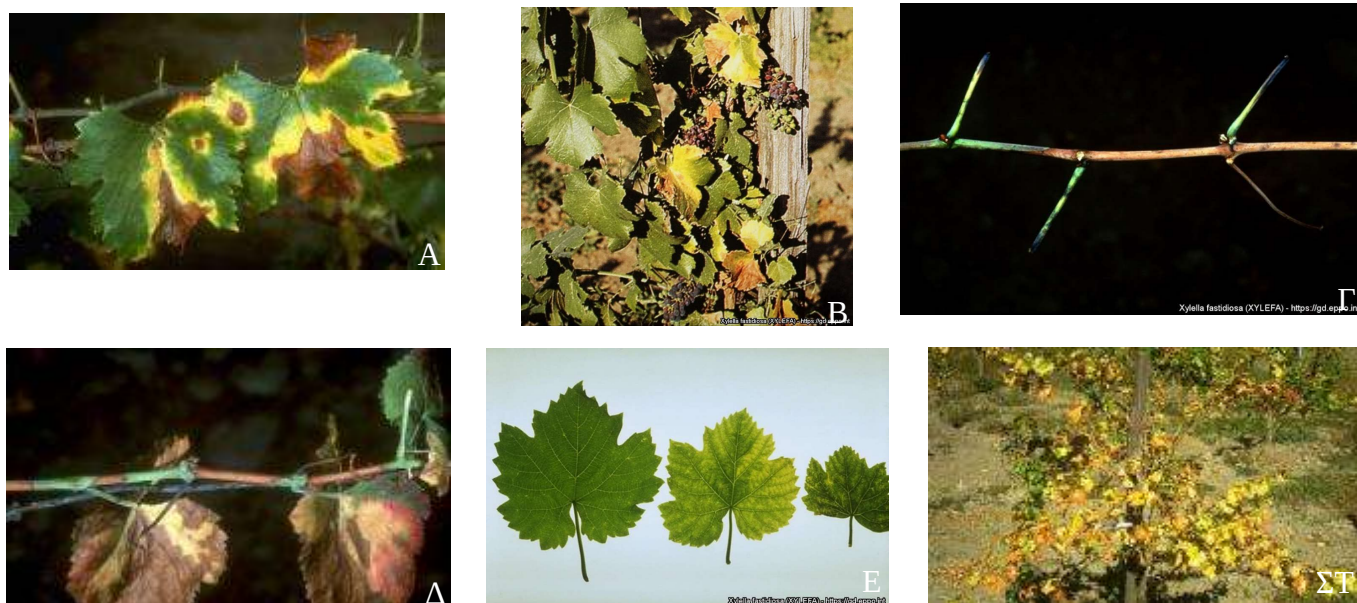
¹² Βλέπετε (Βλ.) τα ακόλουθα **ενημερωτικά videos** για το φυτοπαθογόνο βακτήριο καραντίνας *Xylella fastidiosa*:
i. <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-166591> της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,
ii. [Xylella fastidiosa trailer: Can science find a solution? - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=C1ORMRWaiMI) της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων [European Food Safety Authority (EFSA)], το οποίο είναι αναρτημένο και στην ιστοσελίδα της <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/xylella-fastidiosa>
iii. <https://www.youtube.com/watch?v=C1ORMRWaiMI> της Περιφέρειας Κρήτης σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
Επίσης βλ. ενημερωτικά videos του John Innes Centre (JIC), ανεξάρτητου κέντρου έρευνας που βρίσκεται στο Norwich, Norfolk, της Μεγάλης Βρετανίας: <https://www.youtube.com/watch?v=2xnsdASNvzQ> του οποίου η αφηγητής είναι η ηθοποιός Έλεν Μίρεν & <https://www.youtube.com/watch?v=KDI88GeNjB8>

¹³ Βλ. τις ακόλουθες **ιστοσελίδες** και τους ακόλουθους αφιερωμένους στο *Xylella fastidiosa* **ιστοτόπους**:
i. https://food.ec.europa.eu/plants/plant-health-and-biosecurity/legislation/control-measures/xylella-fastidiosa_en της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το *Xylella fastidiosa*
ii. <https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA> του Ευρωπαϊκού & Μεσογειακού Οργανισμού Φυτοπροστασίας [European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO)]
iii. a. <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/xylella-fastidiosa> της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων [European Food Safety Authority (EFSA)] &
b. <https://www.efsa.europa.eu/en/events/4th-european-conference-xylella-fastidiosa-researching-sustainable-solutions> {Πρόκειται για τη σχετική με το 4ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για το *Xylella fastidiosa* ιστοσελίδα, το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Λυών, πόλη της νοτιοανατολικής Γαλλίας, στις 19-20 Αυγούστου 2023 στο πλαίσιο του 12ου Διεθνούς Συνεδρίου Φυτοπαθολογίας [12th International Congress of Plant Pathology (ICPP), 20-25 August 2023 Lyon, France]. Έλαβαν μέρος 200 συμμετέχοντες από 41 χώρες. Παρουσιάστηκαν 23 προφορικές παρουσιάσεις και 51 εικονογραφημένες εργασίες.}
iv. https://www.ippc.int/static/media/uploads/IPPC_factsheet_Xylella_final.pdf, [Final olive book low \[fao.org \(https://www.fao.org/3/i5994en/i5994en.pdf\) & DP 25: <i>Xylella fastidiosa</i> \(fao.org\)](https://www.fao.org/3/i5994en/i5994en.pdf) της Διεθνούς Σύμβασης Προστασίας Φυτών [International Plant Protection Convention (IPPC)].
v. [Xylella fastidiosa - Φυτοϋγεία - Δ.Α.Ο.Κ. Δράμας \(wordpress.com\)](https://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/fytoygeia) της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας
vi. <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/fytoygeia> του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

¹⁴ https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/60/The_California_vine_disease_-_a_preliminary_report_of_investigations_%28IA_californiavinedi02pier%29.pdf

¹⁵ <https://www.science.org/doi/10.1126/science.199.4324.75>

Βραζιλία (Παναγόπουλος, Χ.Γ. 2007. Ασθένειες Καρποφόρων Δένδρων & Αμπέλου)], τη **βακτηρίωση της ροδακινιάς** με το όνομα **‘Phony peach disease’ (PPD)** [η ασθένεια παρατηρήθηκε για πρώτη φορά το 1890 σ’ έναν οπωρώνα στη Γεωργία των ΗΠΑ, ενώ το παθογόνο ταυτοποιήθηκε το 1983 (Compendium of Stone Fruit Diseases)] (Εικ. 4), τον **νανισμό της μηδικής (Alfalfa dwarf, AD)**, τις **ασθένειες καψαλίσματος ή εγκαύματος των φύλλων (Leaf scorch and scald diseases): σε πυρηνόκαρπα** [συμπεριλαμβανομένης της αμυγδαλιάς (Almond leaf scorch, ALS) και της δαμασκηνιάς (Plum leaf scald, PLS)], **σε δασικά είδη** [είδη σφενδάμου (*Acer* spp.), πλάτανο (*Platanus occidentalis*), είδη βελανιδιάς (*Quercus* spp.), πελέα (*Ulmus americana*)], **στην μουριά (Morus spp.)**, **στον καφέ [*Coffea arabica* (Coffee leaf scorch, CLS)]**, **σε καλλωπιστικά** [συμπεριλαμβανομένης της πικροδάφνης (Oleander leaf scorch, OLS) και του κισσού] **και το σύνδρομο της ταχείας παρακμής της ελιάς (Olive quick decline¹⁶ syndrome, OQDS).**

Εικόνα 3. Ασθένεια του Pierce στην άμπελο. **Α.** Φύλλα (ποικιλία Chardonnay) τα οποία εμφανίζουν καστανό μεταχρωματισμό στην περιφέρεια του ελάσματος και μεταξύ των κεντρικών νεύρων, που μοιάζει με ‘καψάλισμα’ ή ‘ζεμάτισμα’ (scorching) και περιβάλλεται από κιτρινωπή ζώνη. **Β.** Κιτρίνισμα και ξήρανση των φύλλων και μάρανση βοτρυών. **Γ.** Ανώμαλη ξυλοποίηση κληματίδας και παραμονή των μίσχων του φύλλου στην κληματίδα μετά την πτώση του ελάσματος. **Δ.** Κληματίδες με ανομοιόμορφη ωρίμανση και ξυλοποίηση (τιμήματά τους παραμένουν πράσινα) και φύλλα με συμπτώματα. **Ε.** Φύλλα (ποικιλία Chardonnay) που εμφανίζουν μικροφυλλία και χλώρωση μεταξύ των κεντρικών νευρώσεων του ελάσματος (υγιές φύλλο αριστερά). **ΣΤ.** Πρέμνο αμπέλου που εμφανίζει χλώρωση και νέκρωση φυλλώματος, καθώς και καχεκτική βλάστηση (κάτω από συνθήκες υδατικής καταπόνησης) (Πηγή: ΕΡΡΟ, Παναγόπουλος, Χ.Γ. 2007. Ασθένειες Καρποφόρων Δένδρων & Αμπέλου και συνημμένο i).

[Τα προσβεβλημένα πρέμνα παρουσιάζουν έντονη καχεξία, συμπτώματα έλλειψης νερού, νέκρωση της περιφέρειας του ελάσματος των φύλλων, μειωμένη παραγωγή και τελικά ξηραίνονται. Τα συμπτώματα της ασθένειας που το *X. fastidiosa* προκαλεί στην άμπελο είναι δυνατό να συγχυθούν με συμπτώματα των ακόλουθων ασθενειών: βακτηριακή νέκρωση (*Xylophilus ampelinus*, συν. *Xanthomonas ampelina*), ίσκα, νέκρωση των βραχιόνων (*Eutypa lata*), αδρομύκωση, ίκτερο, σηψιριζιές, τροφопενία ψευδαργύρου, τοξικότητα χλωριούχων, ζημιές από ζιζανιοκτόνα. Στην άμπελο τα συμπτώματα της ασθένειας είναι συνήθως εντονότερα σε πρέμνα τα οποία είναι καταπονημένα από υψηλές θερμοκρασίες και συνθήκες ξηρασίας. Ένα προσβεβλημένο πρέμνο μπορεί να νεκρωθεί τον πρώτο χρόνο μετά τη μόλυνση ή μπορεί να συνεχίσει να ζει για πέντε ή περισσότερα έτη ανάλογα με το είδος και την ποικιλία, την ηλικία του πρέμνου κατά τη μόλυνση και τις τοπικές κλιματικές συνθήκες (Compendium of Grape Diseases of the APS Press, 1994). Τα νεαρά και εύρωστα πρέμνα ξηραίνονται συντομότερα. Ο συνήθης χρόνος επώασης (από τη μόλυνση ως την εμφάνιση των συμπτωμάτων) της ασθένειας είναι 30 ημέρες (Παναγόπουλος, Χ.Γ. 2007. Ασθένειες Καρποφόρων Δένδρων & Αμπέλου)].

¹⁶ **Decline** (κατάπτωση). Συσσώρευση συμπτωμάτων και ένταση της ασθένειας η οποία οδηγεί προοδευτικά στην εξασθένηση και καταστροφή του φυτού.

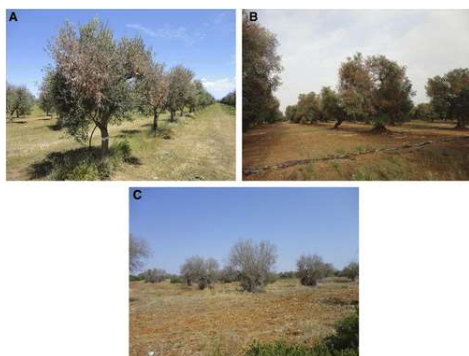
Εικόνα 4. Δένδρο ροδακινιάς προσβεβλημένο από την ασθένεια “Phony disease” που οφείλεται στο βακτήριο *Xylella fastidiosa* [Hopkins DL and Purcell AH, 2002. *Xylella fastidiosa*: cause of Pierce’s disease of grapevine and other emergent diseases. Plant Disease, 86, 1056–1066. <https://doi.org/10.1094/pdis.2002.86.10.105>]. Στα ασθενή δένδρα της ροδακινιάς η κόμη γίνεται συμπαγής και έχει σχήμα που μοιάζει με ομπρέλα ως συνέπεια της έντονης βραχυγονάτωσης των βλαστών. Το φύλλωμα είναι πυκνό κι έχει βαθύ πράσινο χρώμα. Τα νεαρά δενδρύλλια παρουσιάζουν εμφανή νανισμό (Παναγόπουλος, Χ.Γ. 2007. Ασθένειες Καρποφόρων Δένδρων & Αμπέλου).

Πέρα από την αμερικανική ήπειρο - όπου πρωτίστως λαμβάνει χώρα - ένας μακρινός συγγενής του *Xylella fastidiosa*, το είδος *Xylella taiwanensis*, βρέθηκε στην Ταϊβάν στην αχλαδιά το 1990. Η παρουσία του *X. fastidiosa* επιβεβαιώθηκε, επίσης, στην **Ταϊβάν** στην άμπελο το 2002. Στο **Ιράν** το *X. fastidiosa* αναφέρθηκε το 2014 στην αμυγδαλιά και στην άμπελο ως η πρώτη αναφορά του παθογόνου στη Μέση Ανατολή και τη Δυτική Ασία. Παλαιότερες αναφορές από την Τουρκία, τον Λίβανο και το Κόσοβο ως ανεπιβεβαίωτες θεωρούνται μη ισχύουσες. Το *X. fastidiosa* βρέθηκε για πρώτη φορά το 2017-2018 σε αμυγδαλιές (*Prunus dulcis*) στην κοιλάδα Hula, στο βορειοανατολικό τμήμα του **Ισραήλ**, ενώ το 2021, στο πλαίσιο των επισκοπήσεων η παρουσία του *X. fastidiosa* subsp. *fastidiosa* ST1 διαπιστώθηκε στην άμπελο στην περιοχή της Ανατολικής Άνω Γαλιλαίας, η οποία είναι δίπλα στην κοιλάδα Hula και κοντά στα σύνορα με τον Λίβανο (<https://gd.eppo.int/reporting/article-7243>). Το 2020 το *X. fastidiosa* subsp. *fastidiosa* αναφέρθηκε σε αμυγδαλιές στον **Λίβανο** στα νότια σύνορα της χώρας, λίγα μόλις χιλιόμετρα από την κοιλάδα Hula όπου παρόμοιες προσβολές του *X. fastidiosa* subsp. *fastidiosa* είχαν αναφερθεί σε αμυγδαλιές το 2017 (<https://link.springer.com/article/10.1007/s42161-023-01361-w>).

«Το *Xylella fastidiosa* στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση το παθογόνο έχει καταγραφεί στην **Ιταλία**, στη **Γαλλία**, στη **Γερμανία**, στην **Ισπανία** και στην **Πορτογαλία** {Βλ. **I.** τη 19η επικαιροποιημένη εκδοχή της 19ης Ιουνίου 2023 της **κατάστασης των οριοθετημένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση περιοχών** για την παρουσία του *X. fastidiosa* (συνημμένο ii) & **II.** τον **χάρτη γεωγραφικής εξάπλωσης** του φυτοπαθογόνου βακτηρίου *X. fastidiosa* του Ευρωπαϊκού & Μεσογειακού Οργανισμού Φυτοπροστασίας [European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO) (τελευταία ενημέρωση **19.10.2023**)] (συνημμένο iii και Εικ. 8)}.

Αναλυτικότερα, από το 2012 αναφέρονταν από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες απορρίψεις προσβεβλημένων “φυτών προς φύτευση” καφέ κατά την είσοδό τους στην Ένωση από τη Λατινική Αμερική. Ωστόσο, τον **Οκτώβριο του 2013**, το παθογόνο βρέθηκε στην **Ευρώπη** αρχικά στο Σαλέντο της Περιφέρειας Απουλίας (Puglia) της **Νότιας Ιταλίας**¹⁷ να προσβάλλει - μεταξύ άλλων¹⁸ - **ελαιόδεντρα** (Εικ. 5), ενώ αργότερα, στην ίδια περιφέρεια της Ιταλίας, εξαπλώθηκε και στις επαρχίες Λέτσε (**Εικ. 6**), Τάραντα, Μπρίντζι και Μπάρι. Τον Νοέμβριο του 2018 βρέθηκε στην περιοχή της **Τοσκάνης**. Τον Οκτώβριο του 2019 και τον Νοέμβριο του 2021 το παθογόνο βρέθηκε στην περιοχή **Λάτσιο**.

Εικόνα 5: **A.** Νεαρά και **B.** εκατονταετή ελαιόδενδρα με έκδηλη ξήρανση των κλάδων της κόμης τους προκαλούμενη από το *Xylella fastidiosa* subsp. *pauca* & **C.** ελαιώνας με την ασθένεια σε προχωρημένο στάδιο με ολόκληρα δένδρα νεκρά. Αρκετά - εάν όχι όλα - τα δένδρα του ελαιώνα έφεραν συμπτώματα (Πηγή: Saponari et al., 2019¹⁹).

¹⁷ Βλ. το έγγραφό μας 2009/21.04.2015, με θέμα «*Xylella fastidiosa*: I. Φυτοϋγειονομικό καθεστώς του επιβλαβούς βακτηρίου καραντίνας στην Ελλάδα & II. Εξέλιξη της ασθένειας στην Ιταλία» https://www.pkm.gov.gr/inst/pkm/gallery///PKM%20files/fyt_zoiki_paragogi_thes/tm_poiot_fut_elegxou/Xylella%20fastidiosa.pdf το οποίο βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <https://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=727> στο πεδίο «*Xylella fastidiosa*».

¹⁸ Η παρουσία του βακτηρίου στην Επαρχία Lecce της Περιφέρειας Puglia της Νότιας Ιταλίας είχε επιβεβαιωθεί σε αρκετά φυτικά είδη, μεταξύ των οποίων ήταν τα: *Olea europaea* (ελιά), *Prunus amygdalus* (αμυγδαλιά), *Nerium oleander* (πικροδάφνη ή ροδοδάφνη) και *Quercus spp.* (βελανιδιά) με συμπτώματα περιφερειακής νέκρωσης των φύλλων και ταχύτατης αποπληξίας.

Όπως ήδη αναφέραμε (βλ. υποσημείωση 9) τα συμπτώματα που προκαλούνται από το βακτήριο ποικίλουν ανάλογα με το φυτό ξενιστή. Γενικά, καθώς το βακτήριο προσβάλλει τα αγγεία του ξύλου και εμποδίζει τη μεταφορά νερού και ανόργανων θρεπτικών στοιχείων, τα ασθενή φυτά εκδηλώνουν **συμπτώματα μαρασμού, νέκρωσης [καψαλίσματος/περικαύματος (σύμπτωμα που θυμίζει την επίδραση φλόγας στα πράσινα φύλλα)] και ξήρανσης του φυλλώματος, ακολουθούμενα τελικά από την πλήρη νέκρωση του φυτού**. Σημειώνεται ότι μεγάλος αριθμός φυτών είναι δυνατόν να προσβληθούν χωρίς να εμφανίσουν συμπτώματα. Τα συμπτώματα που έχουν παρατηρηθεί σε ελαιόδενδρα αφορούν **χλώρωση, περικόκμα, ‘καψάλισμα’ (‘scorch’) των φύλλων και νέκρωση κορυφών των κλάδων (dieback)**. Στη Νότια Ιταλία παρατηρήθηκαν σε μεγάλη έκταση τέτοια συμπτώματα, που οδήγησαν σε **ταχεία παρακμή των ελαιόδένδρων**. Η ασθένεια ονομάστηκε «**Σύνδρομο ταχείας παρακμής της ελιάς**».

¹⁹ Βλ. το άρθρο ανασκόπησης του Saponari et al., με θέμα “*Xylella fastidiosa* in Olive in Apulia: where We Stand” του 2019 (αποδεκτό για δημοσίευση στις 24.10.2018) στο περιοδικό Phytopathology <https://apsjournals.apsnet.org/doi/epdf/10.1094/PHTO-08-18-0319-FI>

Εικόνα 6. Τον Σεπτέμβριο του 2023 το Μουσείο Sigismondo Castromediano, στο **Λέτσε** της Απουλίας, φιλοξένησε την “Εκθεση *Xylella* Studies” του Καναδού φωτογράφου και καλλιτέχνη **Edward Burtynsky**, ο οποίος απαθανάτισε την καταστροφή που προκλήθηκε από το *Xylella fastidiosa* σε **12 φωτογραφίες** και **ένα βίντεο** (<https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/xylella-studies>), στο οποίο αναφέρει αυτό που εκείνος κι όλοι εμείς οι Γεωπόνοι αισθανόμαστε “As I walked through these dead olive orchards I could not help but **feel the pain of the farmers** ...” (“Καθώς περπατούσα σ’ αυτούς τους νεκρούς ελαιώνες δεν μπορούσα παρά μόνο να νιώθω τον πόνο των αγροτών ...”) (Πηγή <https://el.oliveoiltimes.com/business/art-exhibition-reflects-on-xylellas-devastating-impact/122450>).

Το **2015** βρέθηκε σε καλλωπιστικά φυτά *Polygala myrtifolia* στη **Γαλλία**²⁰ - στην **Κορσική** τον Ιούλιο και στην **Κυανή Ακτή**, στη νοτιοανατολική Γαλλία, τον Οκτώβριο. Τον Σεπτέμβριο του 2019 το βακτήριο εντοπίστηκε για πρώτη φορά σε ελαιόδενδρα στη Γαλλία (σε δύο ελαιόδενδρα καλλιεργούμενα ως καλλωπιστικά στην Αντίμπ και στη Μεντόν, πόλεις του νομού Αλπ-Μαριτίμ στη νοτιοανατολική Γαλλία, στην Κυανή Ακτή στα σύνορα με την Ιταλία). Το 2020 το *X. fastidiosa* subsp. *multiplex* βρέθηκε σ’ ένα φυτώριο σε περιοχή της **Οξιτανίας** σε τέσσερα φυτά υβριδίου λεβάντας (*Lavandula x intermedia*). Από τότε

²⁰ Βλ. έγγραφό μας 7186/03.08.2015, με θέμα «Πρώτη αναφορά του *Xylella fastidiosa* σε γαλλικό έδαφος» https://www.pkm.gov.gr/inst/pkm/gallery/PKM_files/fyt_zoiki_paragogi_thes/tm_poiot_fut_elegxou/Πρώτη αναφορά του Xylella fastidiosa σε γαλλικό έδαφος.pdf το οποίο βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <https://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=727> στο πεδίο «*Xylella fastidiosa*».

μόνο στο τμήμα της Ωντ επισκοπήσεις που διενεργήθηκαν έπειτα από την πρώτη αναφορά της ασθένειας στην Οξιτανία οδήγησαν στην οριοθέτηση 264 προσβεβλημένων ζωνών το 2022.

Τον **Απρίλιο** του **2016** το *X. fastidiosa* βρέθηκε σ' ένα φυτό *Nerium oleander* (πικροδάφνη ή ροδοδάφνη) στη **Γερμανία**²¹ & ²².

Τον **Οκτώβριο** του **2016** το *X. fastidiosa* βρέθηκε σε φυτά *Prunus avium* στη Μαγιόρκα της **Ισπανίας**. Το *X. fastidiosa*, το αίτιο της **ασθένειας του Pierce στην άμπελο**, επίσημα ανιχνεύθηκε τον **Μάιο** του **2017** σε φυτό *Vitis vinifera* στη **Μαγιόρκα**. Τον **Ιούνιο** του **2017** το *X. fastidiosa* βρέθηκε και στην ηπειρωτική Ισπανία, σ' έναν **αμυγδαλέονα** 0,47 εκταρίων στην επαρχία **Αλικάντε (Εικ. 7)**. Τον **Απρίλιο** του **2018** το

Εικόνα 7. Εκρίζωση δένδρων σε αμυγδαλέονα της επαρχίας Αλικάντε (Ισπανία, 2018) {Πηγή: <https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/photos> [Camille Picard (EPPO)]}.

βακτήριο ανιχνεύθηκε σ' ένα ελαιόδενδρο σε Κοινότητα της **Μαδρίτης** και σε τρία φυτά *Polygala myrtifolia* φυτωρίου στην επαρχία της Αλμερίας στην **Ανδαλουσία**. Το 2019 στις **Βαlearίδες Νήσους** το βακτήριο αναφέρθηκε σε 20 είδη φυτών - ξενιστών του, ενώ το 2022 στις Βαlearίδες Νήσους - στην

²¹ Βλ. το έγγραφο μας 8762/22.07.2016, με θέμα «Πρώτη αναφορά του *Xylella fastidiosa* σε γερμανικό έδαφος» https://www.pkm.gov.gr/inst/pkm/gallery///PKM_files/fyt_zoiki_paragogi_thes/tm_poiot_fut_elegxou/Πρώτη_αναφορά_του_Xylella_fastidiosa_σε_γερμανικό_έδαφος.pdf το οποίο βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <https://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=727> στο πεδίο «*Xylella fastidiosa*».

²² Αυτό το μεμονωμένο φυτό βρισκόταν σε ένα μικρό θερμοκήπιο φυτωρίου παραγωγής κηπευτικών και καλλωπιστικών φυτών της πόλης Pausa στη Σαξονία. Όλα τα φυτά στο εν λόγω φυτώριο καταστράφηκαν. Πραγματοποιήθηκαν μακροσκοπικοί έλεγχοι σ' ολόκληρη την οριοθετημένη περιοχή (σε ζώνη ακτίνας 1 km και στη ζώνη ασφαλείας ακτίνας 10 km γύρω από την προσβεβλημένη ζώνη, σύμφωνα με την ισχύουσα τότε Εκτελεστική Απόφαση 2015/789 της Επιτροπής), συλλέχθηκαν 706 δείγματα φυτών, στα οποία δεν ανιχνεύθηκε το *X. fastidiosa*. Επιπλέον σε 294 έντομα - πιθανούς φορείς του παθογόνου - που ελέγχθηκαν δεν διαπιστώθηκε η παρουσία του βακτηρίου. Ως εκ τούτου, **τον Μάρτιο του 2018 αυτή η μεμονωμένη προσβολή επίσημα δηλώθηκε ως εξαλειφθείσα**. (Βλ. σχετικό άρθρο με θέμα “Eradication of the isolated infestation of *Xylella fastidiosa* in Germany” στην ιστοσελίδα <https://gd.eppo.int/reporting/article-6335>).

Μαγιόρκα, στην **Ίμπιζα** και στην **Μενόρκα** - το παθογόνο αναφέρθηκε να προσβάλλει συνολικά 37 είδη φυτών - ξενιστών του...

Τον **Δεκέμβριο του 2018** στο πλαίσιο των επισκοπήσεων του παθογόνου στην **Πορτογαλία** βρέθηκε το *X. fastidiosa* subsp. *multiplex* στην περιοχή Βίλα Νόβα ντε Γκάια [ελληνικά: Χωριό της Νέας Γαίας, πορτογαλικά: Vila Nova de Gaia (**κοντά στο Πόρτο**)] σε ασυμπτωματικά φυτά *Lavandula dentata* σ' έναν ζωολογικό κήπο. Τον Ιούλιο του 2021 το *X. fastidiosa* βρέθηκε σε ασυμπτωματικά φυτά *Salvia rosmarinus* σ' ένα φυτώριο στην **περιοχή Αλγκάρβε** και σε συμπτωματικά φυτά *Salvia rosmarinus* σε δημόσιο χώρο **κοντά στην Λισαβόνα**. Τον Ιούνιο του 2022 στην Πορτογαλία διαπιστώθηκε, επίσης, για πρώτη φορά το *X. fastidiosa* subsp. *multiplex* σε φυτά *Citrus sinensis* στην οριοθετημένη περιοχή του Πόρτο κι έπειτα από εκτεταμένη έρευνα βρέθηκαν προσβεβλημένα από το *X. fastidiosa* αρκετά είδη *Citrus* συμπεριλαμβανομένων των *C. limon*, *C. paradise*, *C. reticulata* και *C. sinensis*. Τον Αύγουστο του 2022 στην περιοχή της Λισαβόνας επιβεβαιώθηκε η παρουσία του *X. fastidiosa* subsp. *fastidiosa* **ST2** σε συμπτωματικά φυτά *Elaeagnus angustifolia*. [Το παθογόνο έχει διαπιστωθεί και σ' άλλες περιοχές της Πορτογαλίας (βλ. <https://gd.eppo.int/reporting/article-7497>)]. Η κατάσταση των οριοθετημένων στην Πορτογαλία περιοχών για την παρουσία του *X. fastidiosa* βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοσελίδα <https://www.dgav.pt/plantas/conteudo/sanidade-vegetal/inspecao-fitossanitaria/informacao-fitossanitaria/xylella-fastidiosa/>].

Στη χώρα μας μέχρι σήμερα δεν έχει διαπιστωθεί η παρουσία του επιβλαβούς βακτηρίου καραντίνας *X. fastidiosa*, το οποίο και πάλι τονίζουμε, προσβάλλει πολύ μεγάλο εύρος φυτών - ξενιστών μεταξύ των οποίων σημαντικότερα για την Ελλάδα²³ όπως είναι η **άμπελος**, τα **εσπεριδοειδή**, τα **πυρηνόκαρπα** και η **ελιά**. Σύμφωνα με το τρίτο παραπάνω σχετικό έγγραφο, την τελευταία, δηλαδή, επικαιροποίηση της βάσης των δεδομένων για τα φυτά - ξενιστές του παθογόνου (συστηματική βιβλιογραφική έρευνα έως τις 30 Ιουνίου 2023), ο συνολικός αριθμός των φυτών - ξενιστών που προσδιορίστηκαν με τουλάχιστον δύο διαφορετικές μεθόδους ανίχνευσης ή θετικά με μία μέθοδο (κατηγορία A²⁴) φτάνει πλέον σε 439 είδη φυτών, 200 γένη και 69 οικογένειες. Οι αριθμοί αυτοί ανέρχονται σε **696 είδη φυτών, 307 γένη και 88 οικογένειες** αν ληφθούν υπόψη ανεξάρτητα από τις μεθόδους ανίχνευσης που εφαρμόστηκαν (κατηγορία E²⁵) [Update of the *Xylella* spp. host plant database – systematic literature search up to 30 June 2023, EFSA Journal. 2023;21:e8477 <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.8477>]

²³ Όσον αφορά τους δείκτες κοινωνικής ευπάθειας των ευρωπαϊκών χωρών, σε μελέτη (<https://www.mdpi.com/1424-2818/14/11/975>) σχετική με τους κοινωνικο-οικονομικούς κινδύνους από το *X. fastidiosa* για τη Λεκάνη της Μεσογείου, η Ελλάδα προηγείται σε σύγκριση με τη Γαλλία, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία, καθώς **η εγκατάσταση και η εξάπλωση του *X. fastidiosa* στην Ελλάδα θα μπορούσε να επηρεάσει σημαντικότερα τις κοινωνικές συνθήκες, ιδίως για τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις**” [άρθρο του κου Κωνσταντίνου Β. Σίμογλου, επίσημου υπαλλήλου της φυτοϋγειονομικής υπηρεσίας της Π.Ε. Δράμας, στο περιοδικό Γεωργία - Κτηνοτροφία του Αγροτύπου, με θέμα “ΦΥΤΟΠΑΘΟΓΟΝΟ ΒΑΚΤΗΡΙΟ ΚΑΡΑΝΤΙΝΑΣ *XYLELLA FASTIDIOSA* Κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις από ενδεχόμενη εισαγωγή του στην Ελλάδα” (Γεωργία - Κτηνοτροφία 12/22-01/23)].

²⁴ A. Plant species positive with at least two detection methods (among: ELISA, other immunological techniques, PCR-based methods, symptoms observation on the test plant in experimental vector transmission) or positive with one method (between sequencing and pure culture isolation).”.

(βλ. παραπάνω σχετικό έγγραφο iii και συνημμένο iv.)). Το κύριο μονοπάτι εισόδου του *X. fastidiosa* είναι η διακίνηση προσβεβλημένων “φυτών προς φύτευση”. Μετά την είσοδο του παθογόνου σε μία περιοχή η ασθένεια εξαπλώνεται γρήγορα σε νέα φυτά μέσω των εντόμων - φορέων²⁶ και η αντιμετώπιση της ασθένειας γίνεται αδύνατη [Agris, G. N., 2005. Plant Pathology (Fifth Edition)]. Προς το παρόν, δεν υπάρχει κανένα διαθέσιμο μέτρο αντιμετώπισης ικανό να εξαλείψει το *X. fastidiosa* από ένα άρρωστο φυτό²⁷ σε συνθήκες ανοιχτού αγρού. Μέχρι στιγμής, δεν έχει βρεθεί καμία θεραπεία ικανή να εξαλείψει το *X. fastidiosa* από το φυτό. Μόλις ένα φυτό μολυνθεί διασυστηματικά, παραμένει μολυσμένο²⁸. Εξ αιτίας του μεγάλου εύρους τόσο των φυτών - ξενιστών όσο και των εντόμων - φορέων²⁹ του **το μόνο**

²⁵ “E. All positive plant species reported, regardless of the detection methods applied (including positive records but without the detection method specified, ELISA, microscopy, other immunological techniques, PCR-based methods, pure culture isolation, sequencing, symptom observations, symptoms observation on the test plant in experimental vector transmission).”.

²⁶ “Στη φύση, το παθογόνο εξαπλώνεται με έντομα τα οποία τρέφονται από τις αγγειώδεις δεσμίδες των φυτών. Αν και γενικά θεωρείται ότι όλα τα μυζητικού τύπου έντομα που τρέφονται από τις αγγειώδεις δεσμίδες των φυτών είναι πιθανοί φορείς του βακτηρίου, μέχρι σήμερα έχουν ταυτοποιηθεί ως φορείς της ασθένειας **Ημίπτερα** έντομα της ομάδας των **Αυχενόρρυχων** (είδη γνωστά κυρίως ως **τζιτζικάκια** και **τζιτζίκια**)” (συνημμένο i).

²⁷ EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Bragard C, Dehnen-Schmutz K, Di Serio F, Gonthier P, Jacques M-A, Jaques Miret JA, Justesen AF, MacLeod A, Magnusson CS, Milonas P, Navas-Cortes JA, Potting R, Reignault PL, Thulke H-H, Van der Werf W, Civera AV, Yuen J, Zappala L, Makowski D, Delbianco A, Guzzo M, Maiorano A, Munoz Guajardo I, Stancanelli G and Parnell S, 2019. **Effectiveness of in planta control measures for *Xylella fastidiosa***. EFSA Journal 2019;17(4):5666, 17 pp. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2019.5666>

²⁸ EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), 2019. “**Update of the Scientific Opinion on the risks to plant health posed by *Xylella fastidiosa* in the EU territory**” EFSA Journal 2019 17(5):5665 (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5665>)

²⁹ “Τουλάχιστο 38 είδη της **οικογένειας των Cicadellidae** (υποοικογένεια Cicadellinae) (**κν. τζιτζικάκια**) και έξι είδη των **οικογενειών Aphrophoridae** και **Cercopidae** (**κν. τζιτζικάκια**) έχουν ταυτοποιηθεί ως φορείς του βακτηρίου σε περιοχές της Αμερικής όπου το παθογόνο ενδημεί. Επίσης, δύο είδη της **οικογένειας των Cicadidae** (**κν. τζιτζίκια**) έχουν βρεθεί να αποτελούν φορέα της ασθένειας αλλά ο ρόλος των συγκεκριμένων ειδών στην μετάδοση της ασθένειας δεν είναι ξεκάθαρος. Στην Καλιφόρνια (ΗΠΑ), τα πιο σημαντικά έντομα - φορείς για την ασθένεια του Pierce στο αμπέλι είναι: *Homalodisca vitripennis* (συν. *H. coagulata*), *Carneoccephala fulgida*, *Draeculacephala minerva* και *Graphocephala atropunctata*. Στη Βραζιλία, τα πιο σημαντικά έντομα-φορείς για την ασθένεια ποικιλοχρωματική χλώρωση των εσπεριδοειδών είναι: *Acrogonia terminalis*, *Dilobopterus costalimai*, *Oncometopia fascialis*. **Στην Ευρώπη** ωστόσο, τα είδη της υποοικογένειας Cicadellinae είναι λίγα και **σημαντικότερο ρόλο ως φορείς του βακτηρίου έχουν τα έντομα που ανήκουν στην οικογένεια Aphrophoridae. Στην Ελλάδα τα πιο συχνά είδη αυτής της οικογένειας είναι τα: *Philaenus spumarius*, *Neophilaenus campestris*, *Lepyronia coleoptrata*, *Philaenus signatus* και *Aphrophora alni*. Μεταξύ αυτών σημαντικότερο ρόλο έχουν τα δύο πρώτα καθώς έχουν ευρεία γεωγραφική εξάπλωση και εμφανίζουν σε αρκετές περιπτώσεις υψηλές πληθυσμιακές πυκνότητες. **Το *P. spumarius* έχει ταυτοποιηθεί ως φορέας του βακτηρίου στην πρόσφατη εμφάνιση της ασθένειας σε ελαιόδεντρα στην Ιταλία. Τα ανήλικα στάδια των *P. spumarius* και *N. campestris* αρχίζουν να εμφανίζονται στην αυτοφυή βλάστηση τον Μάρτιο προκαλώντας στα σημεία διατροφής τους την εμφάνιση χαρακτηριστικού αφρού που μοιάζει με σάλιο** {βλ. στην εικόνα νόμφες και αφρό του *Philaenus spumarius* [Πηγή: Pest survey card on *Xylella fastidiosa* June 2019 [EFSA Supporting Publications](https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1667)16(6) <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1667>]}.**

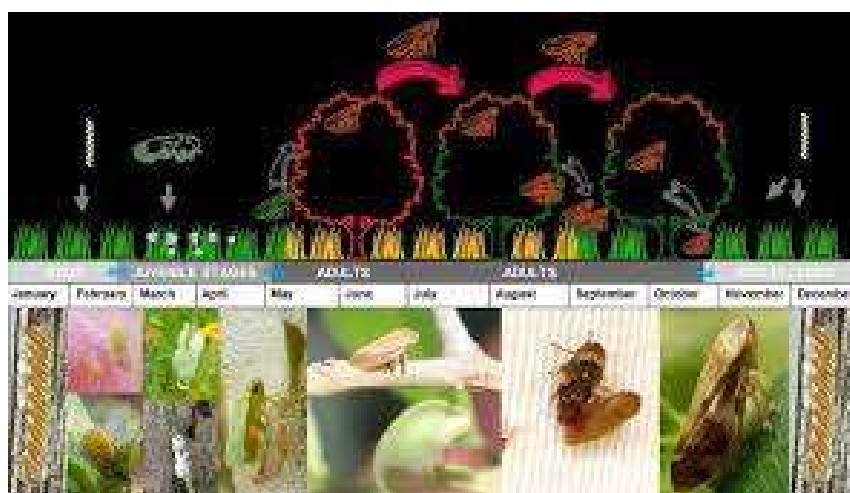

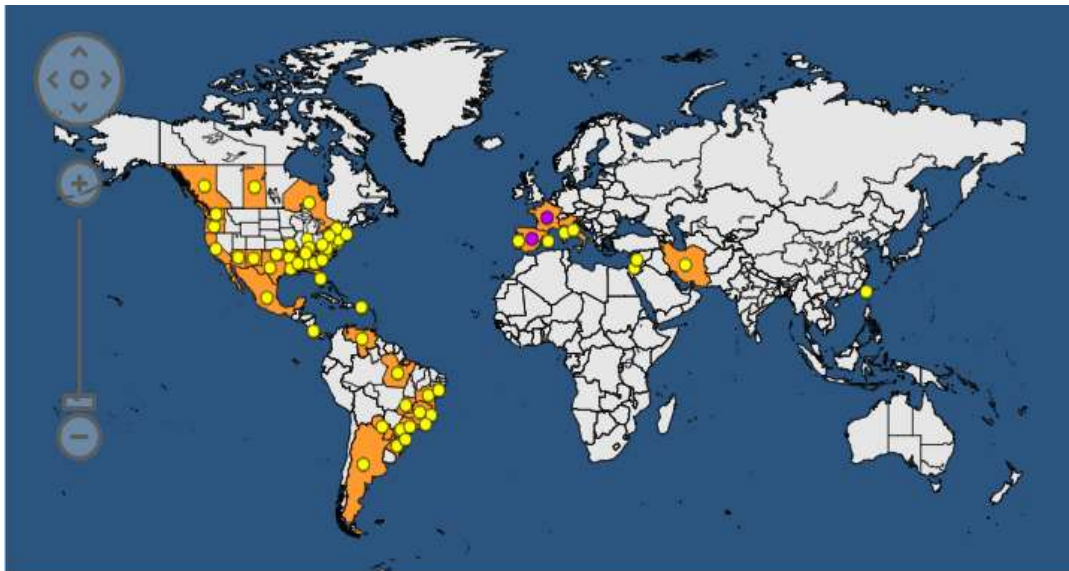
αποτελεσματικό μέτρο αντιμετώπισης του παθογόνου είναι η χρησιμοποίηση υγιών “φυτών προς φύτευση” σε περιοχές όπου η ασθένεια δεν υπάρχει ακόμη [Agrios, G. N., 2005. Plant Pathology (Fifth Edition)]. Οι ενέργειες συνδρομής όλων στην προσπάθεια η Ελλάδα να παραμείνει χώρα ελεύθερη από το *X. fastidiosa* (Εικ. 8) “είναι θέμα Εθνικής Σημασίας και Υψίστου Δημοσίου Συμφέροντος”.

Τα ανήλικα άτομα ολοκληρώνουν την ανάπτυξή τους σε αυτά τα φυτά και από τα μέσα του Απριλίου έχουμε την εμφάνιση των ενήλικων ατόμων [βλ. στην εικόνα ένα ενήλικο άτομο *P. spumarius* που μόλις “αναδύθηκε” από τον αφρό (Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Philaenus_spumarius)].

Τα ενήλικα άτομα μπορεί να βρεθούν τόσο στην χαμηλή βλάστηση όσο και πάνω στα δένδρα. Στις αρχές του καλοκαιριού παρατηρείται μετανάστευση των ενήλικων ατόμων από τους καλλιεργούμενους αγρούς σε άλλες θέσεις για να διαθερίσουν. Τέτοιες θέσεις φαίνεται ότι είναι δασικά είδη όπως τα πεύκα. Από τον Ιούνιο μέχρι και τον Σεπτέμβριο παρατηρείται πλήρης απουσία των ειδών αυτών από τους καλλιεργούμενους αγρούς ενώ τον Οκτώβριο μετά τις πρώτες βροχές επιστρέφουν για να γεννήσουν στην χαμηλή βλάστηση που αρχίζει να ξαναφυτρώνει. Τα έντομα μπορεί να βρίσκονται στους καλλιεργούμενους αγρούς ακόμα και κατά την διάρκεια του χειμώνα σε χαμηλούς πληθυσμούς. Οι κατά καιρούς εμφανιζόμενες επιδημικές εξάρσεις της ασθένειας οφείλονται κυρίως στην αύξηση του πληθυσμού των εντόμων - φορέων και τη διατροφή τους πάνω σε φυτά ξενιστές. Τα έντομα αυτά διατρέφονται προηγουμένως στους διάφορους ξενιστές του παθογόνου από όπου παραλαμβάνουν το παθογόνο, και στη συνέχεια το μεταδίδουν στα άλλα φυτά ξενιστές. Τα έντομα - φορείς μεταδίδουν το παθογόνο άμεσα μετά την πρόσληψή του. Το παθογόνο δεν μεταδίδεται από το ένα στάδιο του κύκλου ζωής του εντόμου στο άλλο («μη διασταδιακή μετάδοση», “no transstadial transmission”), ούτε στους απογόνους («μη μετάδοση μέσω μόλυνσης του ωαρίου», “no transovarial transmission”). Ωστόσο, το παθογόνο παραμένει και πολλαπλασιάζεται στον πεπτικό σωλήνα (foregut) των ακμαίων εντόμων, τα οποία μένουν μολυσματικά καθ’ όλη την περαιτέρω ζωή τους {βλ. στην εικόνα τον κύκλο ζωής του *Philaenus spumarius* στην περιοχή της Απουλίας στην Ιταλία. Νεοεμφανιζόμενα ενήλικα άτομα (πράσινο έντομο) αποκτούν το *Xylella fastidiosa* όταν τρέφονται με μολυσμένο φυτό - ξενιστή (κόκκινο δέντρο ή κίτρινο γρασιδί). Το μολυσμένο έντομο - φορέας (πορτοκαλί έντομο) μπορεί στη συνέχεια να μεταδώσει το βακτήριο σε υγιή φυτά - ξενιστές (πράσινοι), οι οποίοι τότε με τη σειρά τους θα μολυνθούν. [Πηγή: Pest survey card on *Xylella fastidiosa* June 2019 EFSA Supporting Publications 16(6) <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1667>].

Εικόνα 8. Ο χάρτης γεωγραφικής εξάπλωσης του παθογόνου στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού & Μεσογειακού Οργανισμού Φυτοπροστασίας [European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO)]: <https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/distribution> (τελευταία ενημέρωση 19.10.2023). Με κίτρινο χρώμα σημειώνονται οι χώρες όπου το παθογόνο θεωρείται ‘παρόν’ (‘present’) και με μωβ χρώμα οι χώρες όπου το παθογόνο είναι παρόν αλλά δεν αναμένεται να εγκατασταθεί (‘transient’) (βλ. συνημμένο iii)].

**«Επικοινωνία με το κοινό - Ευαισθητοποίηση των ευρωπαίων πολιτών -
Comic, με θέμα “Fastidious X, the fearsome killer” (“Απαιτητικός X, ο φοβερός δολοφόνος”))»**

Καθώς "η επικοινωνία με το κοινό είναι ένας βασικός παράγοντας για τη διασφάλιση της επιτυχίας των στρατηγικών για την υγεία των φυτών» (<https://el.oliveoiltimes.com/business/europes-evolving-fight-against-xylella-fastidiosa/123648>), με “στόχο την ευαισθητοποίηση των ευρωπαίων πολιτών σχετικά με τη σημασία της υγείας των φυτών και την ευθύνη όλων μας να τη διαφυλάξουμε”, σας αποστέλλουμε ως συνημμένο (συνημμένο ν) - μπορείτε ωστόσο να το δείτε και στην ιστοσελίδα <https://www.efsa.europa.eu/en/infographics/who-fastidious-x-fearsome-killer> - το σχεδιασμένο από την εικονογράφο Miriam Rivera comic, με θέμα “Fastidious X, the fearsome killer” (“Απαιτητικός X, ο φοβερός δολοφόνος”), της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων [European Food Safety Authority (EFSA)], το οποίο δημιουργήθηκε σε συνεργασία με τον Δρ Miguel Ángel Miranda, ειδικό στο Πανεπιστήμιο των Βαλεαρίδων Νήσων, ο οποίος συντονίζει και συμμετέχει σε έργα σχετικά με τα έντομα - φορείς του βακτηρίου *X. fastidiosa*. Το comic, το οποίο μέσω της αφηγηματικής αλληλουχίας μεταξύ εικόνων βοηθά με άμεσο τρόπο και σε ελάχιστο χρόνο (μόλις δύο λεπτά) να προσεγγίσουμε το X.

Σημειώνεται ότι, σε γενικές γραμμές, τα είδη της οικογένειας των Cicadellidae (κν. τζιτζικάκια) πετούν σε μικρές αποστάσεις, περίπου 100 μέτρων, οπότε η διασπορά του παθογόνου αναμένεται να είναι κυρίως τοπική. Ωστόσο, τα έντομα αυτά μπορεί να μεταφερθούν με τον άνεμο σε μεγάλες αποστάσεις και κατά συνέπεια η εξάπλωση του παθογόνου μπορεί να καταστεί πιο εκτεταμένη. Επίσης φαίνεται ότι τα *P. spumarius* και *N. campestris* μπορεί να μεταβούν σε μακρινές αποστάσεις την περίοδο της μετανάστευσης τους στην αρχή και το τέλος του καλοκαιριού. Η μεταφορά με τον άνεμο συμβαίνει λιγότερο συχνά για τα είδη της οικογένειας Cercoporidae που είναι μεγαλύτερου μεγέθους”. [Πηγή: Μεθοδολογία επισκόπησης του Μ.Φ.Ι. (Τελευταία ενημέρωση κειμένου: 04 Ιανουαρίου 2024)].

fastidiosa, είναι διαθέσιμο στην αγγλική, στη γερμανική και στις γλώσσες των χωρών της ΕΕ που κινδυνεύουν περισσότερο από το βακτήριο λόγω του κλίματός τους, σύμφωνα με την επιστημονική γνωμοδότηση της EFSA του 2019³⁰ σχετικά με τον κίνδυνο για την υγεία των φυτών από το *X. fastidiosa* στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ): γαλλική, ιταλική, ισπανική, πορτογαλική, σλοβενική, κροατική κι ελληνική γλώσσα. Πέρα από την παρεμπόδιση της εισόδου του στην ΕΕ³¹, στο τέταρτο και τελευταίο φύλλο του εν λόγω comic γίνεται αναφορά στις περισσότερο υποσχόμενες λύσεις μέσω των οποίων οι επιστήμονες, μία δεκαετία μετά την εμφάνισή του στην Ευρώπη, προσπαθούν να “νικήσουν” το *X. fastidiosa* {ανθεκτικές/ανεκτικές ποικιλίες³² (Εικ. 9), έγκαιρος εντοπισμός ακόμη και με τη χρήση drones [Δύο από τους επισήμους υπαλλήλους της φυτοϋγειονομικής μας υπηρεσίας έχουν αποκτήσει για τον σκοπό αυτόν την ικανότητα πλοήγησης συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών (ΣμηΕΑ – Drones).], θερμικές θεραπείες³³ και καταπολέμηση των εντόμων - φορέων³⁴. [Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να

³⁰ EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), 2019. “Update of the Scientific Opinion on the risks to plant health posed by *Xylella fastidiosa* in the EU territory” EFSA Journal 2019 17(5):5665 (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5665>).

³¹ Α. Η εισαγωγή στην Ε.Ε. φυτών αμπέλου (“Φυτά *Vitis* L., εκτός των καρπών”) και εσπεριδοειδών (“Φυτά *Citrus* L., *Fortunella Swingle*, *Poncirus Raf.*, και τα υβριδιά τους, εκτός των καρπών και των σπόρων”) από τρίτες χώρες απαγορεύεται από τη φυτοϋγειονομική νομοθεσία (βλ. σημεία 10 & 11 του Παραρτήματος VI, με θέμα “Κατάλογος φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων τα οποία απαγορεύεται να εισέρχονται στην Ένωση από ορισμένες τρίτες χώρες”, του Εκτελεστικού Κανονισμού 2019/2072 στη σελίδα 95 της ανεπίσημης επικαιροποιημένης εκδοχής του της 09.10.2023 στην ιστοσελίδα <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02019R2072-20231009>). Τον εν λόγω Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2019/2072 της Επιτροπής της 28ης Νοεμβρίου 2019 (L319/1, 10.12.2019) «για τη θέσπιση ενιαίων όρων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τα προστατευτικά μέτρα κατά των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) 690/20081 της Επιτροπής και την τροποποίηση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2018/2019 της Επιτροπής», σας τον αποστείλαμε μέσω του εγγράφου μας 792853(28036)ΠΕ/19.02.2020, το οποίο μαζί με τα συνημμένα του βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=955> στο πεδίο «Φυτοϋγειονομικό Καθεστώς».

^{B.} Βλ. και σχετικό φύλλο πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (“Plant Health factsheet”) στην ιστοσελίδα https://food.ec.europa.eu/system/files/2020-07/ph_biosec_factsheet_en.pdf

³² Μελέτες έχουν δείξει τη δυνατότητα άμβλυνσης της επίδρασης του *X. fastidiosa* μέσω ανεκτικών/ανθεκτικών ποικιλιών. Υψηλότεροι πληθυσμοί του βακτηρίου (υψηλό βακτηριακό φορτίο) στα φυτά είχαν ως αποτέλεσμα υψηλότερους ρυθμούς μετάδοσης [Hill and Purcell, 1997 (Hill BL and Purcell AH, 1997. Populations of *Xylella fastidiosa* in plants required for transmission by an efficient vector. Phytopathology, 87, 1197–1201. <https://doi.org/10.1094/phyto.1997.87.12.1197>)]. Συνεπώς πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας σ’ εκείνες τις ποικιλίες που μειώνουν το φορτίο του παθογόνου, καθώς, επίσης, περιορίζουν τη σοβαρότητα της νόσου [EFSA Journal 2019 17(5):5665 (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5665>)].

³³ Βλ. EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), 2015: “Hot water treatment of *Vitis* sp. for *Xylella fastidiosa* Scientific Panel on Plant Health (PLH)” EFSA Journal 2015;13(9):4225 (<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2015.4225>), σχετικά με τη θερμοθεραπεία φυτών *Vitis* σε εγκατάσταση αγωγής εγκεκριμένης και εποπτευομένης από την αρμόδια αρχή για τον σκοπό αυτόν, με βύθιση των φυτών σε νερό θερμοκρασίας 50°C επί 45 λεπτά.

³⁴ Θεμελιώδης για την αντιμετώπιση και την επιβράδυνση της εξάπλωσης των ασθενειών που το *X. fastidiosa* προκαλεί είναι η αποτελεσματική καταπολέμηση των εντόμων - φορέων. Μελέτες πεδίου, που πραγματοποιήθηκαν σε ελαιώνες στην Απουλία, επιβεβαίωσαν την πιθανότητα μείωσης του πληθυσμού των εντόμων - φορέων μέσω μηχανικών μεθόδων καταπολέμησης των ζιζανίων ή στην περίπτωση του εντόμου - φορέα *Philaenus spumarius*, με σπορά *Lolium* spp. και *Hordeum vulgare* ως καλλιεργείων κάλυψης το χειμώνα [EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), 2019].

Όσον αφορά τη χημική καταπολέμηση, στην Ιταλία κάποια εντομοκτόνα εγκεκριμένα για χρήση στην επικράτεια της Ένωσης αποδείχθηκαν αποτελεσματικά (75-100% θνησιμότητα), ιδιαίτερα τα νεονικοτινοειδή* (acetamiprid) και τα πυρεθροειδή (deltamethrin) [Dongiovanni C, Altamura G, Di Carolo M, Fumarolo G, Saponari M and Cavalieri V, 2018a. Evaluation of efficacy of different insecticides against *Philaenus spumarius* L., vector of *Xylella fastidiosa* in olive orchards in southern Italy, 2015–17. Arthropod Management Tests, 43, 1–4.]. Σύμφωνα με τον Bosco et al. (2019), τα προγράμματα ολοκληρωμένης αντιμετώπισης (IPM) σε εξέλιξη - στις περισσότερες αν όχι σ’ όλες - τις μεσογειακές χώρες εξακολουθούν να μη θεωρούν τα έντομα - φορείς του *X. fastidiosa* ως εχθρούς. Ως εκ τούτου μια αναθεώρηση αυτών των προγραμμάτων είναι υποχρεωτική προκειμένου να συμπεριληφθεί σε αυτά η καταπολέμηση των εντόμων που τρέφονται με χυμό του ξυλώματος [Bosco D, Bodino N and EFSA, 2019. Collection of data and information on biology and control of vectors of *Xylella fastidiosa*.

αναφέρουμε, επίσης, την προσπάθεια που γίνεται ώστε να βελτιωθούν οι μέθοδοι διάγνωσης και ανίχνευσης του παθογόνου³⁵ & ³⁶, ανίχνευσή του ακόμη και με τη βοήθεια σκύλων ανίχνευσης μέσω της εξαιρετικά ευαίσθητης όσφρησής τους και εκείνη της αντιμετώπισης του παθογόνου μέσω βιολογικών παραγόντων

120 pp. (<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1628>).

* Υπενθυμίζουμε, ωστόσο, ότι τα νεονικοτινοειδή εντομοκτόνα επηρεάζουν αρνητικά τη διαχείμαση των αποικιών μελισσών και συμβάλλουν στη διαταραχή κατάρρευσης των αποικιών τους [Lu C, Warchol KM, Callahan RA. Sub-lethal exposure to neonicotinoids impaired honey bees winterization before proceeding to colony collapse disorder. Bull Insectol. 2014; 67: 125–130 (<http://www.bulletinofinsectology.org/pdfarticles/vol67-2014-125-130lu.pdf>)].

Όσον αφορά τη **βιολογική καταπολέμηση**, προκαταρκτικά αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι ωφέλιμοι οργανισμοί όπως τα παρασιτοειδή θα μπορούσαν να είναι αποτελεσματικοί για τον έλεγχο των αυγών του *Philaenus spumarius*.

Εντομοπαθογόνοι μύκητες (π.χ. *Metarhizium anisopliae*), εάν αποδειχθούν αποτελεσματικοί κατά του *Philaenus spumarius*, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν εναντίον των αναπτυσσόμενων νυμφών στη βλάστηση του εδάφους στις αρχές της άνοιξης. Είναι ενδιαφέρον ότι ο *M. anisopliae* έδειξε να είναι συμβατός με νεονικοτινοειδή εντομοκτόνα στην ολοκληρωμένη αντιμετώπιση αντίστοιχων εντόμων στο ζαχαροκάλαμο [Kassab et al., 2014. (Kassab SO, Loureiro EDS, Rosoni C, Pereira FF, Barbosa RH, Costa DP and Zaniccio JC, 2014. Combinations of *Metarhizium anisopliae* with chemical insecticides and their effectiveness in *Mahanarva fimbriolata* (Hemiptera: Cercopidae) control on sugarcane. Florida Entomologist, 97, 146–154. <https://doi.org/10.1653/024.097.0120>].

Η ταυτοποίηση και ο χαρακτηρισμός των βασιζόμενων σε ιούς που προσβάλλουν τα έντομα - φορείς βιολογικών παραγόντων καταπολέμησης μπορούν συμβάλουν στην ανάπτυξη πιο αποτελεσματικών και φιλικών προς το περιβάλλον στρατηγικών διαχείρισης του παθογόνου (βλ. την περίληψη της εικονογραφημένης εργασίας των Ottati et al, 2023, με θέμα “*Philaenus spumarius* virosphere: the hexyl project”, η οποία παρουσιάστηκε στο 4ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για το *Xylella fastidiosa*, το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Λυών στις 19-20 Αυγούστου 2023 στην ιστοσελίδα <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2023-08/book-of-abstracts.pdf>).

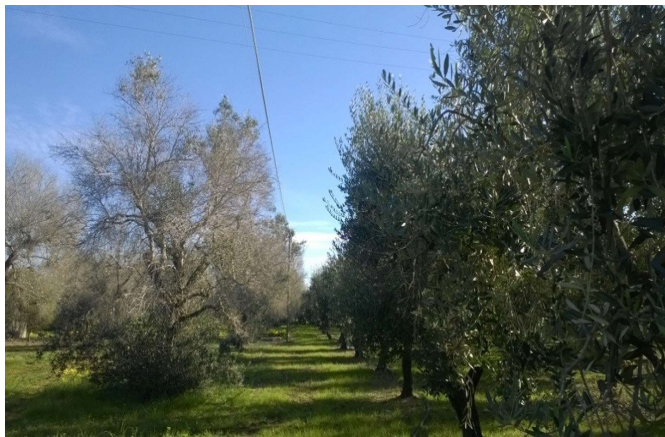
Όσον αφορά τα **καλλιεργητικά μέτρα** η απομάκρυνση της εδαφικής βλάστησης σε ελαιώνες (με όργωμα, κούρεμα ή ζιζανιοκτόνα) έχει προταθεί ως μέθοδος αντιμετώπισης των νυμφών του *Philaenus spumarius* που αναπτύσσονται σε ποώδη φυτά [Cornara et al., 2018. Cornara D, Bosco D and Fereres A, 2018. *Philaenus spumarius*: when an old acquaintance becomes a new threat to European agriculture. Journal of Pest Science, 91, 957–972. <https://doi.org/10.1007/s10340-018-0966-0>].

Μια άλλη επιλεκτική και δυναμική μέθοδος ελέγχου των εντόμων - φορέων είναι η εφαρμογή επιστρώματος (φιλμ) στην επιφάνεια των φυτών του προστατευτικού απωθητικού εντόμων ορυκτού **καολίνη** [βλ. Agrios, G. N., 2005. Plant Pathology (Fifth Edition)], η οποία δημιουργώντας ένα φιλμ δρα απωθητικά και ερεθιστικά στα έντομα. Επίσης, καμουφλάρει την καλλιέργεια από τα μεταναστεύοντα έντομα αλλάζοντας το μήκος κύματος του φωτός που εκπέμπεται από την επιφάνειά της παρεμβαίνοντας έτσι στην επιλογή του φυτού από το έντομο - φορέα του παθογόνου και μειώνοντας τη μετάδοσή του. Όταν εφαρμόστηκαν σε σταφύλια, τα σωματίδια καολίνη άλλαξαν το χρώμα της κόμης των πρέμων, αναστέλλοντας την προσγείωση των εντόμων - φορέων και μειώνοντας τη μετάδοση του παθογόνου [Tubajjika et al., 2007. (Tubajjika KM, Civerolo EL, Puterka GJ, Hashim JM and Luvisi DA, 2007. The effects of kaolin, harpin, and imidacloprid on development of Pierce’s disease in grape. Crop Protection, 26, 92–99. <https://doi.org/10.1016/j.cropro.2006.04.006>)].

Όσον αφορά την εφαρμογή επιλογών μείωσης κινδύνου [Risk Reduction Options (RROs)] σε διαφορετικές περιοχές, μολονότι ο βιολογικός κύκλος και η δυναμική του πληθυσμού μπορούν να αλλάξουν ελαφρώς ανάλογα με τις οικολογικές και κλιματικές συνθήκες, ωστόσο, τα εργαλεία για τον έλεγχο βασίζονται κυρίως στον ίδιο πυλώνα: δηλαδή **τα ανήλικα αποτελούν τα πιο ευάλωτα στάδια για τον έλεγχο με άρωση εδάφους και τα χημικά προϊόντα που έχουν δοκιμαστεί εναντίον των ενήλικων μπορούν να είναι αποτελεσματικά ανεξάρτητα από την καλλιέργεια** [EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), 2019. “Update of the Scientific Opinion on the risks to plant health posed by *Xylella fastidiosa* in the EU territory” EFSA Journal 2019 17(5):5665 (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5665>)].

³⁵ Η έγκαιρη ανίχνευση (δηλαδή ο χρόνος από τη μόλυνση μέχρι την ανίχνευση) και η άμεση εφαρμογή των φυτοϋγειονομικών μέτρων (δηλαδή ο χρόνος από τον εντοπισμό έως την εφαρμογή των μέτρων αντιμετώπισης) είναι ουσιώδεις για την πρόληψη της περαιτέρω εξάπλωσης του παθογόνου σε νέες περιοχές [EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), 2019.]. Η περαιτέρω βελτίωση των μεθόδων ανίχνευσης είναι κρίσιμη για την έγκαιρη διάγνωση και την επακόλουθη έγκαιρη παρέμβαση. Οι βελτιωμένες μέθοδοι διάγνωσης θα υποστηρίξουν την παραγωγή και τη διακίνηση υγιών φυτών (βλ. την περίληψη της εικονογραφημένης εργασίας του Jo Y.-K., 2023, με θέμα “Improving the diagnostic capability for *Xylella fastidiosa* subsp. *multiplex* using advanced nanotechnology and PCR-based assays”, η οποία παρουσιάστηκε στο 4ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για το

καταπολέμησής του³⁷ & ³⁸, μέσω βιοφυτοπροστατευτικών εναντίον τόσο του *Xylella fastidiosa* όσο και των εντόμων - φορέων του.]]}.

Εικόνα 9. Ελαιώνας στην προσβεβλημένη από το *X. fastidiosa* περιοχή Απουλία της Ιταλίας. Η σειρά των σοβαρά προσβεβλημένων ελαιόδένδρων της ποικιλίας (cv.) Ogliarola (αριστερά) συγκρίνεται με τη σειρά με τα χωρίς συμπτώματα ελαιόδένδρα της cv. Leccino (δεξιά). Εκτεταμένες έρευνες και πειραματικές μελέτες μολυσματικότητας, οι οποίες σχεδιάστηκαν με σκοπό την αξιολόγηση της ανταπόκρισης της ποικιλίας ελιάς Leccino στην προσβολή από το *X. fastidiosa* (subsp. *pauca*, ST53, στέλεχος CoDiRO) οδήγησαν στην αναγνώρισή της ως ανεκτική στο παθογόνο με βάση τη χαμηλότερη επίπτωση, τον βακτηριακό πληθυσμό και τη σοβαρότητα των συμπτωμάτων σε σύγκριση με τη cv. Ogliarola salentina. Ο πληθυσμός του βακτηρίου που ανιχνεύθηκε στα ελαιόδένδρα της cv. Ogliarola salentina ήταν 100 φορές υψηλότερος σε σχέση με εκείνον στα ελαιόδένδρα της ανεκτικής cv. Leccino. Λόγω του χαμηλότερου βακτηριακού

πληθυσμού, ένα πολύ χαμηλό ποσοστό εντόμων - φορέων καταφέρνουν να αποκτήσουν και να μεταδώσουν το βακτήριο μετά τη διατροφή τους σε μολυσμένα φυτά της ανεκτικής ποικιλίας Leccino, γεγονός που υποδεικνύει ότι οι ποικιλίες ελιάς μπορούν να έχουν συμμετοχή στην αποτελεσματικότητα της μετάδοσης του παθογόνου μέσω των εντόμων - φορέων (Πηγή: EFSA Journal 2019 17(5):5665 (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5665>)).

Xylella fastidiosa, το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Λυών στις 19-20 Αυγούστου 2023 στην ιστοσελίδα <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2023-08/book-of-abstracts.pdf>).

³⁶ Για τις στρατηγικές περιορισμού της εξάπλωσης του *Xf* απαιτούνται επείγοντως άμεσες επιτόπιες και ευαίσθητες εργαστηριακές αναλύσεις (βλ. την περίληψη της εικονογραφημένης εργασίας των Amoia et al., 2023, με θέμα “Detection of *Xylella fastidiosa* by colorimetric lamp and droplet digital pcr assays”, η οποία παρουσιάστηκε στο 4ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για το *Xylella fastidiosa*, το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Λυών στις 19-20 Αυγούστου 2023 στην ιστοσελίδα <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2023-08/book-of-abstracts.pdf>).

³⁷ Αναφέρουμε την εργασία του **Das et al. του 2015**, η οποία υποδηλώνει ότι οι **βακτηριοφάγοι** [Φάγος (συνών. Βακτηριοφάγος) (phage, bacteriophage): Ιός ο οποίος προσβάλλει τα βακτήρια και προκαλεί λύση του βακτηριακού κυττάρου (bacteriophage: a virus that infects a bacterium)] **θα μπορούσαν να αποτελέσουν βιολογικούς παράγοντες καταπολέμησης της ασθένειας του Pierce στο αμπέλι κι άλλων οικονομικά σημαντικών ασθενειών που το *X. fastidiosa* προκαλεί.** [Βλ. τη δημοσίευση των Das M, Bhowmick TS, Ahern SJ, Young R and Gonzalez CF, 2015. Control of Pierce’s disease by phage. PLoS One, 10, e0128902. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0128902> (<https://journals.plos.org/plosone/article/file?id=10.1371/journal.pone.0128902&type=printable>)].

³⁸ “Οι τρέχουσες προσεγγίσεις για τη διαχείριση του *Xf* βασίζονται κυρίως στην εκρίζωση του προσβεβλημένου φυτού με σκοπό τη μείωση της πηγής του μολύσματος, στη χρήση εντομοκτόνων για τον έλεγχο των πληθυσμών των εντόμων - φορέων και στη χρήση υγιών φυτών προς φύτευση. Η προστασία ή/και η θεραπεία ώριμων οπωροφόρων δέντρων προσβεβλημένων από το *Xf* παραμένει μια πρόκληση, αλλά θα ήταν η καλύτερη δυνατή λύση για την αποφυγή της εκρίζωσης των μολυσμένων δέντρων και της επαναφύτευσης. Η χρήση αντιμικροβιακών πεπτιδίων (AMPs) αντιπροσωπεύει μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση των Tannieres & Shatters του EBCL λόγω του ευρέος φάσματος δράσης τους εναντίον βακτηριακών παθογόνων, των χαμηλών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της περιορισμένης ανάπτυξης ανθεκτικότητας”. Αναμένουμε τα αποτελέσματα των ερευνών τους. {Βλ. την περίληψη της εικονογραφημένης εργασίας των Tannieres M. & Shatters R., 2023 του Ευρωπαϊκού Εργαστηρίου Βιολογικής Καταπολέμησης [European Biological Control Laboratory (EBCL)] - USDA-ARS, της Γαλλίας, με θέμα “Evaluation of a new biological solution combining antimicrobial peptides and a delivery system based on *Agrobacterium tumefaciens* for the control of *Xylella fastidiosa*”, η οποία παρουσιάστηκε στο 4ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για το *Xylella fastidiosa*, το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Λυών στις 19-20 Αυγούστου 2023 στην ιστοσελίδα <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2023-08/book-of-abstracts.pdf>)}.

Δύο διαφορετικές κατηγορίες φυτικών ειδών ρυθμίστηκαν σύμφωνα με τον ισχύοντα **Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2020/1201** όπως τροποποιήθηκε με τους Εκτελεστικούς Κανονισμούς (ΕΕ) **2021/1688 & 2021/2130**:

- «φυτά - ξενιστές»: όλα τα “φυτά προς φύτευση”, εκτός των σπόρων, στα οποία έχει εντοπιστεί προσβολή από το *X. fastidiosa* σε παγκόσμιο επίπεδο σε φυσικές συνθήκες και στα οποία η παρουσία του παθογόνου επιβεβαιώθηκε με τουλάχιστον δύο διαφορετικές διαγνωστικές μεθόδους (για τα οποία δηλαδή είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή σ’ ένα ή περισσότερα υποείδη του παθογόνου) και
- «συγκεκριμένα φυτά»: “φυτά - ξενιστές για φύτευση”, εκτός των σπόρων, για τα οποία είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή σε ορισμένο υποείδος (subspecies) του *X. fastidiosa* (subsp. π.χ. *fastidiosa, multiplex, pauca*).

Ο ισχύων Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1201 αναφέρει στο Παράρτημά του I³⁹ τον κατάλογο φυτών που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή σ’ ένα ή περισσότερα υποείδη του *X. fastidiosa* (“φυτά - ξενιστές”) και στο Παράρτημά του II⁴⁰ τον κατάλογο φυτών που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή σε συγκεκριμένα υποείδη του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού (“συγκεκριμένα φυτά”). **Η κατάσταση των συγκεκριμένων φυτών στο Παράρτημα II περιορίζεται στα υποείδη που εντοπίστηκαν στην επικράτεια της Ένωσης.**

Επειδή, ωστόσο, ο κατάλογος των φυτών - ξενιστών τροποποιείται συνεχώς βάσει των ερευνών που διεξάγονται εντός και εκτός Ευρώπης, συστήνεται η παρακολούθηση επικαιροποιημένων καταλόγων. **Ο πιο ενημερωμένος κατάλογος ευπαθών φυτών - ξενιστών⁴¹ του *Xylella* βρίσκεται στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:**

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en

³⁹ Κατάλογος φυτών που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή σε ένα ή περισσότερα υποείδη του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού (“φυτά-ξενιστές”): σύμφωνα με το άρθρο 1 του Εκτελεστικού Κανονισμού 2020/1201 ως “Φυτά-ξενιστές” ορίζονται όλα τα φυτά προς φύτευση, εκτός των σπόρων, τα οποία ανήκουν στα γένη ή τα είδη που απαριθμούνται στο παράρτημά του I.

⁴⁰ Κατάλογος φυτών που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή σε συγκεκριμένα υποείδη του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού (“συγκεκριμένα φυτά”): σύμφωνα με το άρθρο 1 του Εκτελεστικού Κανονισμού 2020/1201 ως «συγκεκριμένα φυτά» ορίζονται τα φυτά-ξενιστές για φύτευση, εκτός των σπόρων, τα οποία ανήκουν στα γένη ή τα είδη που απαριθμούνται στο παράρτημά του II και για τα οποία είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή σε ορισμένο υποείδος του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού.

⁴¹ Επισημαίνουμε και πάλι ότι ο συνολικός αριθμός των φυτών ξενιστών που προσδιορίζονται με τουλάχιστον δύο διαφορετικές μεθόδους ανίχνευσης ή θετικά με μία μέθοδο (κατηγορία A) φτάνει πλέον σε **439 είδη φυτών, 200 γένη και 69 οικογένειες**. Οι αριθμοί αυτοί ανέρχονται σε **696 είδη φυτών, 307 γένη και 88 οικογένειες** αν ληφθούν υπόψη ανεξάρτητα από τις μεθόδους ανίχνευσης που εφαρμόζονται (κατηγορία E) [Update of the *Xylella* spp. host plant database – systematic literature search up to **30 June 2023**, EFSA Journal. 2023;21:e8477 <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.8477>].

Πρόκειται για τη βάση δεδομένων⁴² με φυτά, τα οποία έχουν βρεθεί ότι είναι ευπαθή στο *X. fastidiosa* στην Ευρωπαϊκή Ένωση που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατηρεί στον παραπάνω ιστότοπό της με θέμα: **“Database of host plants found to be susceptible to *Xylella fastidiosa* in the Union territory”**.

«Μετακινήσεις “συγκεκριμένων φυτών” εντός της Ένωσης»

Σύμφωνα με το άρθρο 27, με θέμα **“Φυτοϋγειονομικά διαβατήρια”⁴³** του εν λόγω Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201, **“τα φυτά που αναφέρονται στα άρθρα του 19 έως 26 μετακινούνται εντός της Ένωσης μόνον εάν συνοδεύονται από φυτοϋγειονομικό διαβατήριο, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 78 έως 95**

⁴² Βλ. το έγγραφό μας οικ. 6351/20.05.2016, με θέμα **«*Xylella fastidiosa*: I. «Η βάση δεδομένων της Επιτροπής των φυτών-ξενιστών που βρέθηκαν να είναι ευπαθή στο *X. fastidiosa* στο έδαφος της Ένωσης» & II. «Η λίστα των καθορισμένων οριοθετημένων περιοχών στο έδαφος της Ένωσης στις οποίες η παρουσία του *X. fastidiosa* έχει επιβεβαιωθεί» [https://www.pkm.gov.gr/inst/pkm/gallery///PKM files/fyt zoiki paragogi thes/tm poiot fut elegxou/οικ. 6351 20.05.2016 Βάση δεδομένων φυτών ξενιστών ευπαθών στο Xylella και Οριοθετημένες περιοχές στην Ένωση.pdf](https://www.pkm.gov.gr/inst/pkm/gallery///PKM%20files/fyt_zoiki_paragogi_thes/tm_poiot_fut_elegxou/οικ.6351_20.05.2016_Βάση_δεδομένων_φυτών_ξενιστών_ευπαθών_στο_Xylella_και_Οριοθετημένες_περιοχές_στην_Ένωση.pdf) το οποίο βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <https://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=727> στο πεδίο «*Xylella fastidiosa*».**

⁴³ Βλ. **υποδείγματα φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων και στο Παράρτημα I του παρόντος εγγράφου και στο Παράρτημα III στη σελίδα 36 του εγγράφου μας 849789(34740)ΠΕ/27.01.2022, με θέμα «Αποστολή της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 12681/352685/08.12.2021 (Β΄ 5931) και του Προεδρικού Διατάγματος 37/02.06.2021 (Α΄ 94)»**, το οποίο βρίσκεται αναρτημένο μαζί με τα συνημμένα του στην ιστοσελίδα μας <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=955> στο πεδίο «Φυτοϋγειονομικό Καθεστώς», στη **σελίδα 36** υπάρχουν **υποδείγματα φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων.**

Υπενθυμίζουμε ότι όσον αφορά τα **“φυτά προς φύτευση”** το **Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων (Τ.Α.Α. & Ε.) Θεσσαλονίκης** [Πρώην Κέντρο Ελέγχου Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού και Ελέγχου Λιπασμάτων (ΚΕ.Π.Π.Υ.Ε.Λ.) Θεσ/νίκης, Λ. Γεωργικής Σχολής, 570 01 Θέρμη Θεσσαλονίκης, Ηλεκτρονική Δ/ση: keppvell@gmail.com και Τηλ: 2310 471 011] είναι αρμόδιο μεταξύ άλλων (Βλ. Τμήμα **B4** του εν λόγω εγγράφου μας στις σελίδες 12-14.) για:

i. τη διενέργεια της εξέτασης **“φυτών προς φύτευση”** της παρ. 1 του άρθρου 87 του Κανονισμού (ΕΕ) 2031/2016 και την έγκριση **φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων** των άρθρων 78, 93 και 94 του ίδιου Κανονισμού, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 84 αυτού και

ii. για τη διενέργεια των προβλεπόμενων **ελέγχων** σε φορτία **“φυτών προς φύτευση”**, που προορίζονται για **εξαγωγή** σε τρίτη χώρα και την έκδοση σύμφωνα με τα άρθρα 86 έως 89 και 91 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/625, των **πιστοποιητικών φυτοϋγείας** των άρθρων 100, 101 και 102 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031,

iii. τη διενέργεια σε **“φυτά προς φύτευση”** των ελέγχων που προβλέπονται στις **επισκοπήσεις** των άρθρων 22, 24 και 34 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, κ.λπ.

iv. τη διενέργεια σε **“φυτά προς φύτευση”**, των **επίσημων ελέγχων** των άρθρων 9, 10 και 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/625, σύμφωνα με τα άρθρα **11** ως **14** του ίδιου Κανονισμού.”.

Για την **υποβολή αίτησης έγκρισης σύνταξης και εκτύπωσης Φ.Δ. “φυτών προς φύτευση”** [βλ. το υπόδειγμα αίτησης στο **Παράρτημα II** του εν λόγω εγγράφου μας 849789(34740)ΠΕ/27.01.2022, στη **σελίδα 34**], παρακαλώ, **επικοινωνήστε με το Τ.Α.Α. & Ε. Θεσσαλονίκης για να σας αποσταλεί η αίτηση με τον λογότυπο της εν λόγω αρμόδιας φυτοϋγειονομικής υπηρεσίας.**

Για την **υποβολή αίτησης χορήγησης πιστοποιητικού φυτοϋγείας “φυτών προς φύτευση”** [βλ. το υπόδειγμα αίτησης στο **Παράρτημα IV** του εγγράφου μας 849789(34740)ΠΕ/27.01.2022, στη **σελίδα 38**], παρακαλώ, **επικοινωνήστε με το Τ.Α.Α. & Ε. Θεσσαλονίκης για να σας αποσταλεί η αίτηση με τον λογότυπο της εν λόγω αρμόδιας φυτοϋγειονομικής υπηρεσίας.**

του Κανονισμού για τη Φυτοϋγεία (ΕΕ) 2016/2031” [Βλ. υποδείγματα φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων στο Παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου κι ως συνημμένο νι. (σε μορφή Word)].

«Εκτελεστικός Κανονισμός 2023/1706 της Επιτροπής της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 2023»

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον Κανονισμό για τη Φυτοϋγεία (ΕΕ) 2016/2031 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2016, σχετικά με προστατευτικά μέτρα κατά των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών κι

εκτιμώντας τα ακόλουθα:

i. στα Παραρτήματα Ι και ΙΙ του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201 της Επιτροπής απαριθμούνται τα φυτά προς φύτευση, εκτός των σπόρων, που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή σε ένα ή περισσότερα υποείδη, και σε συγκεκριμένα υποείδη, του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.)·

ii. ύστερα από την έκδοση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201, η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων [European Food Safety Authority (EFSA)] επικαιροποίησε τη βάση δεδομένων της που αφορά τα φυτά προς φύτευση, εκτός των σπόρων, τα οποία είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή στο *Xylella fastidiosa*. Ως εκ τούτου κρίθηκε αναγκαίο να τροποποιηθούν τα Παραρτήματα Ι & ΙΙ του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201 ώστε ν’ αντικατοπτρίζουν την εν λόγω επικαιροποίηση⁴⁴ και

⁴⁴ ... προσθέτοντας τα είδη *Anthyllis barba-jovis* L., *Arbutus unedo* L., *Argyranthemum frutescens* (L.) Sch.Bip., *Berberis thunbergii* DC., *Calocephalus brownii* (Cass.) F.Muell., *Cortaderia selloana* (Schult. & Schult.f.) Asch. & Graebn., *Citrus limon* (L.) Osbeck, *Citrus paradisi* Macfad., *Citrus reticulata* Blanco, *Clematis vitalba* L., *Cortaderia selloana* (Schult. & Schult.f.) Asch. & Graebn., *Dittrichia viscosa* (L.) Greuter, *Elaeagnus angustifolia* L., *Elaeagnus x submacrophylla* Servett., *Erica cinerea* L., *Erioccephalus africanus* L., *Ficus carica* L., *Gazania rigens* (L.) Gaertn., *Genista hirsuta* Vahl., *Hypericum androsaemum* L., *Hypericum perforatum* L., *Jacobaea maritima* (L.) Pelsler & Meijden, *Magnolia x soulangeana* Soul.-Bod., *Myoporum laetum* G. Forst., *Myrtus communis* L., *Olea europaea* subsp. *sylvestris* (Mill.) Rouy, *Pelargonium graveolens* L’Hér., *Phlomis italica* L., *Retama monosperma* (L.) Boiss., *Ruta graveolens* L., *Salvia apiana* Jeps., *Scabiosa atropurpurea* var. *maritima* L., *Strelitzia reginae* Aiton, *Syringa vulgaris* L., *Thymus vulgaris* L., *Ulex europaeus* L., *Viburnum tinus* L. και *Vitex agnus-castus* L. ως ξενιστές ορισμένων υποειδών του συγκεκριμένου επιβλαβή οργανισμού [Βλ. σχετικό iii ή συνημμένο iv: Update of the *Xylella* spp. host plant database - systematic literature search up to 30 June 2022, EFSA Journal 2023·21(1):7726 (Επικαιροποίηση της βάσης δεδομένων για τα φυτά-ξενιστές του οργανισμού *Xylella* spp. - συστηματική βιβλιογραφική έρευνα έως τις 30 Ιουνίου 2022).].

Στην περίπτωση του γένους *Phoenix*, ήταν σκόπιμο να περιληφθούν τα είδη *Phoenix reclinata* Jacquin και *Phoenix roebelenii* O’Brien στο παράρτημα Ι του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201, καθώς μόνο τα δύο αυτά είδη διαπιστώθηκε ότι είναι ευπαθή στον συγκεκριμένο επιβλαβή οργανισμό σύμφωνα με την πιο πρόσφατη επικαιροποίηση από την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων της βάσης δεδομένων των φυτών προς φύτευση, εκτός των σπόρων, που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή στον συγκεκριμένο επιβλαβή οργανισμό.

Στην περίπτωση του γένους *Lonicera*, ήταν σκόπιμο να περιληφθούν τα είδη *Lonicera implexa* Soland. και *Lonicera japonica* Thunb. στα παραρτήματα Ι και ΙΙ του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201, καθώς μόνο τα δύο αυτά είδη διαπιστώθηκε ότι είναι ευπαθή στο *Xylella fastidiosa* subsp. *multiplex* σύμφωνα με την πιο πρόσφατη επικαιροποίηση από την Αρχή της βάσης δεδομένων των φυτών προς φύτευση, εκτός των σπόρων, που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή στον συγκεκριμένο επιβλαβή οργανισμό.

iii. οι ονομασίες ορισμένων φυτών στα Παραρτήματα I και II του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201 έπρεπε να επικαιροποιηθούν ώστε να αντικατοπτρίζουν τις πιο πρόσφατες εξελίξεις της διεθνούς ονοματολογίας⁴⁵.

εξέδωσε

τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2023/1706 της Επιτροπής της 7ης Σεπτεμβρίου 2023 για την τροποποίηση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201, με το άρθρο 1 του οποίου αντικαταστάθηκαν τα Παραρτήματα I (“φυτά - ξενιστές”) και II (“συγκεκριμένα φυτά”) του Εκτελεστικού Κανονισμού 2020/1201 της Επιτροπής, της 14ης Αυγούστου 2020, σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) στην Ένωση (L 269/2, 17.8.2020).

Με το παρόν έγγραφο, το οποίο πρόκειται να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα μας <https://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=727> στο πεδίο «*Xylella fastidiosa*» της Δ.Α.Ο. & Α. Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης στον αφιερωμένο στα «Φυτοπαθογόνα καραντίνας» ιστοχώρο μας, σας αποστέλλουμε τον Εκτελεστικό Κανονισμό 2023/1706 (συνημμένο vii), ο οποίος άρχισε να ισχύει από την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή από τις 28.09.2023. Ο εν λόγω Κανονισμός είναι διαθέσιμος σε όλες τις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1706/oj

Με το παρόν έγγραφο σας αποστέλλουμε, επίσης, την ανεπίσημη επικαιροποιημένη εκδοχή της 28.09.2023 του ισχύοντα Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201 [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02020R1201-20230928&qid=1701184095193> (συνημμένο viii)].

Το είδος *Phillyrea latifolia* L. έπρεπε να διαγραφεί από τον κατάλογο των συγκεκριμένων φυτών που είναι ευπαθή στο *Xylella fastidiosa* subsp. *multiplex* στο παράρτημα II του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201, λόγω του ότι αναφέρθηκε εσφαλμένα από τα κράτη μέλη ως συγκεκριμένο φυτό.

Το γένος *Fortunella* έπρεπε να διαγραφεί από το παράρτημα I του Εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201, λόγω του ότι δεν έχει αναφερθεί ποτέ από τα κράτη μέλη και ούτε περιλαμβάνεται στη βάση δεδομένων της Αρχής για τα φυτά προς φύτευση, εκτός των σπόρων, που είναι γνωστό ότι είναι ευπαθή στον συγκεκριμένο επιβλαβή οργανισμό.

⁴⁵ Από την άποψη αυτή, οι ονομασίες των ειδών *Osteospermum ecklonis* DC./*Osteospermum ecklonis* DC. Norl. και *Osteospermum fruticosum* (L.) Norl., οι οποίες παρατίθενται στα παραρτήματα I και II του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201, έπρεπε να αντικατασταθούν από τις ονομασίες *Dimorphotheca ecklonis* (DC.) Norl. και *Dimorphotheca fruticosa* (L.) Norl.

«Εγγραφή και επικαιροποίηση εγγραφής στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο»

Θα θέλαμε μέσω του παρόντος εγγράφου να σας υπενθυμίσουμε ότι κάθε επαγγελματίας⁴⁶ που μεταξύ άλλων εισάγει στην Ένωση ή διακινεί σε αυτήν “φυτά προς φύτευση” - ξενιστές του *X. fastidiosa*, **οφείλει να είναι εγγεγραμμένος⁴⁷ στο επίσημο μητρώο επαγγελματιών/υπευθύνων επιχειρήσεων (Φυτοϋγειονομικό Μητρώο)** που τηρείται από τις Δ/σεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων, σύμφωνα με την υποπερ. αα της περ. γ του άρθρου 3 του Προεδρικού Διατάγματος 37/2021⁴⁸ (Α’ 94) (https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20210100094) της Προέδρου της Δημοκρατίας της 2ας Ιουνίου του 2021. **Στη Μητροπολιτική Ενότητα Θεσσαλονίκης (Μ.Ε.Θ.) το Φυτοϋγειονομικό Μητρώο τηρείται από εμάς, τη Φυτοϋγειονομική της Υπηρεσία, τη Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Αλιείας (Δ.Α.Ο. & Α.)** [Βλ. την αίτηση εγγραφής ή της τροποποίησής της στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο στο Παράρτημα ΙΙ του παρόντος εγγράφου κι ως συνημμένο ix. (σε μορφή Word)].

Όσοι επαγγελματίες είναι ήδη εγγεγραμμένοι στο εν λόγω Μητρώο οφείλουν με δική τους ευθύνη, να επικαιροποιήσουν τα στοιχεία τους στην Υπηρεσία μας. Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 66, με θέμα “Διαδικασία εγγραφής” του Κανονισμού για τη Φυτοϋγεία 2016/2031: “Οι εγγεγραμμένοι επαγγελματίες υποβάλλουν ετησίως επικαιροποίηση σχετικά με τυχόν μεταβολές των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχεία δ) και ε) και των δηλώσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχεία β) και γ) του εν λόγω άρθρου. Η επικαιροποίηση υποβάλλεται κάθε χρόνο πριν από τις 30 Απριλίου ως προς τα στοιχεία του προηγούμενου έτους.

Αίτηση για την επικαιροποίηση των στοιχείων που αναφέρονται στο στοιχείο α) της παραγράφου 2, που αφορούν ονοματεπώνυμο, διεύθυνση στο κράτος μέλος εγγραφής και στοιχεία επικοινωνίας του επαγγελματία υποβάλλεται το αργότερο εντός 30 ημερών από τη μεταβολή των στοιχείων αυτών.

⁴⁶ Σύμφωνα με το σημείο 9, του άρθρου 2, με θέμα «Ορισμοί», του Κανονισμού για τη Φυτοϋγεία 2016/2031 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2016 [L317/4, 23.11.2016 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R2031&from=EL>)]:

- 9) «επαγγελματίας»: κάθε πρόσωπο, που διέπεται από το δημόσιο ή ιδιωτικό δίκαιο, το οποίο ασκεί κατ’ επάγγελμα και είναι κατά νόμο υπεύθυνο για μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες δραστηριότητες που αφορούν φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα:
- α) φύτευση·
 - β) γενετική βελτίωση·
 - γ) παραγωγή, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης, του πολλαπλασιασμού και της διατήρησης·
 - δ) είσοδος και διακίνηση εντός και εκτός της επικράτειας της Ένωσης·
 - ε) διαθεσιμότητα στην αγορά·
 - στ) αποθήκευση, συλλογή, αποστολή και επεξεργασία

⁴⁷ Σύμφωνα με το σημείο 10, του άρθρου 2, με θέμα «Ορισμοί», του Κανονισμού για τη Φυτοϋγεία 2016/2031:

- 10) «εγγεγραμμένος επαγγελματίας»: επαγγελματίας που είναι εγγεγραμμένος σύμφωνα με το άρθρο 65.

⁴⁸ Το Προεδρικό Διάταγμα 37/2021 (Α’94) σας το είχαμε αποστείλει με το έγγραφό μας 849789(34740)ΠΕ/27.01.2022, με θέμα «Αποστολή της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 12681/352685/08.12.2021 (Β’ 5931) και του Προεδρικού Διατάγματος 37/02.06.2021 (Α’ 94)», το οποίο μαζί με τα συνημμένα του βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=955> στο πεδίο «Φυτοϋγειονομικό Καθεστώς».

Επισημαίνουμε ότι σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 66, “αν η αρμόδια αρχή διαπιστώσει ότι ο εγγεγραμμένος επαγγελματίας δεν ασκεί πλέον τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθρο 65 παράγραφος 1 ή ότι τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην αίτηση που υπέβαλε ο εγγεγραμμένος επαγγελματίας δεν είναι πλέον σωστά, ζητεί από τον επαγγελματία να διορθώσει τα στοιχεία αυτά αμέσως ή εντός ορισμένης προθεσμίας. Σε περίπτωση που ο εγγεγραμμένος επαγγελματίας δεν διορθώσει τα στοιχεία αυτά εντός της προθεσμίας που όρισε η αρμόδια αρχή, η αρμόδια αρχή, κατά περίπτωση, **τροποποιεί ή ανακαλεί την εγγραφή του εν λόγω επαγγελματία**”.

Τονίζουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 10 του Π.Δ. 37/2021 (Α΄ 94) προβλέπονται διοικητικές και ποινικές κυρώσεις - σύμφωνα με τα άρθρα 139 του Κανονισμού για τους Επίσημους Ελέγχους (ΕΕ) 2017/625 και 108 του Κανονισμού για τη Φυτοϋγεία (ΕΕ) 2016/2031 - όταν διαπιστώνονται παραβάσεις της φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας «σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δραστηριοποιείται στην παραγωγή ή στην εμπορία φυτών, φυτικών προϊόντων και λοιπών αντικειμένων τα οποία διακινούν φυτά, φυτικά προϊόντα και λοιπά αντικείμενα χωρίς να φέρουν επί της συσκευασίας τους ή επ’ αυτών το νόμιμο φυτοϋγειονομικό διαβατήριο ή πιστοποιητικό φυτοϋγείας, όπου αυτό απαιτείται από τις κείμενες φυτοϋγειονομικές διατάξεις, ή παραποιούν αυτά» και σε όσους ασκούν την παραπάνω δραστηριότητα χωρίς να είναι εγγεγραμμένοι στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο [βλ. άρθρο 34α και άρθρο 35, αντίστοιχα, του Ν. 2147/1952 (Α΄ 155) όπως ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 2538/1997 (Α΄ 242)⁴⁹].

{Αναφέρουμε ότι έως τη **19η Ιανουαρίου 2024 (09:00) ήταν σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με τίτλο: «Ενίσχυση της Πρότυπης Κτηνοτροφίας, ρυθμίσεις για την Αλιεία και τις Υδατοκαλλιέργειες, διατάξεις για τη Φυτοϋγεία, τα Βιοκτόνα Προϊόντα και την Ποιότητα Τροφίμων και άλλες διατάξεις για την τόνωση της Αγροτικής Ανάπτυξης» (βλ. ιστοσελίδα του Υπ.Α.Α. & Τ.: http://www.opengov.gr/yfaat/?p=2996&fbclid=IwAR1CEP6KiaQf3jmpfUsyqVpWGHwsUNxcfV_RNyXWLYI1yDsNB3fq6E3qHYc_aem_A_ZiPE-8SqiO5LB5ZuiUIROpzP6kPkT9xeAop-iQNCgHl4i2a5fRXIeOy_8MCVxT7_g)}. Στο **σημείο 3**, της **παραγράφου 1**, του **άρθρου 19**, με θέμα **«Διοικητικές κυρώσεις στον τομέα της Φυτοϋγείας - Αντικατάσταση του άρθρου 34α του ν. 2147/1952»**, του Κεφαλαίου Α΄, με θέμα «Προστασία της Φυτοϋγείας - Τροποποίηση του Ν. 2147/1952», του Μέρους Γ΄, με θέμα «Προστασία της Φυτοϋγείας, των Βιοκτόνων Προϊόντων και της Ποιότητας Τροφίμων» του σχεδίου του εν λόγω νόμου, **αναφερόταν ότι το ύψος του προστίμου για τη “Μη συμμόρφωση προς την υποχρέωση εγγραφής στο μητρώο του άρθρου 6 του π.δ. 37/2021 (Α΄ 94)” θα είναι από 1.000 έως 10.000 ευρώ**. Στο **σημείο 13**, της **παραγράφου 1**, του **ίδιου άρθρου 19** αναφερόταν ότι το ύψος του προστίμου για τη **“Μη γνωστοποίηση της μεταβολής της νομικής ή πραγματικής κατάστασης της επιχείρησης [Μη γνωστοποίηση της μεταβολής των στοιχείων που αναφέρονται στο στοιχείο α) της παραγράφου 2 του άρθρου 66, με θέμα «Διαδικασία εγγραφής», του Κεφαλαίου V, με θέμα «Εγγραφή των επαγγελματιών σε μητρώο και ιχνηλασιμότητα» του Κανονισμού για τη Φυτοϋγεία (ΕΕ)****

⁴⁹ Εφαρμόζονται οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 34α και 35 του Ν. 2147/1952 (Α΄ 155) (https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=19520100155), με θέμα «Περί προλήψεως και καταστολής των ασθενειών και των εχθρών των φυτών και περί οργανώσεως της φυτοπαθολογικής Υπηρεσίας», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 3 του Ν. 2538/1997 (Α΄ 242) (https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=19970100242).

2016/2031, τα οποία αφορούν το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση στο κράτος μέλος εγγραφής και τα στοιχεία επικοινωνίας του επαγγελματία] το αργότερο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την πραγματοποίησή της, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 66 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031” θα είναι από 500 έως 3.000 ευρώ.}.

Το Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης κι Ελέγχων (Τ.Α.Α. & Ε.) Θεσ/νίκης [Πρώην Κέντρο Ελέγχου Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού και Ελέγχου Λιπασμάτων (ΚΕ.Π.Π.Υ.Ε.Λ.) Θεσ/νίκης] παρακαλείται να ενημερώνει τους εγγεγραμμένους στα Μητρώα του «επαγγελματίες» για την υποχρέωσή τους εγγραφής στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο, το οποίο στη Μ.Ε. Θεσσαλονίκης τηρείται από την Υπηρεσία μας και για την υποχρέωση της επικαιροποίησης της εγγραφής όσων είναι ήδη εγγεγραμμένοι σ’ αυτό.

Καλούνται - και μέσω αυτού του εγγράφου - οι κάτοχοι των καταστημάτων εμπορίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων οι οποίοι είναι και “επαγγελματίες” με υποχρέωση εγγραφής στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης είτε να εγγραφούν στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο - όσοι δεν είναι εγγεγραμμένοι - είτε να επικαιροποιήσουν την εγγραφή τους όσοι είναι ήδη εγγεγραμμένοι.

Καλούνται - και μέσω αυτού του εγγράφου - τα μέλη του Σωματείου Ανθοπωλών Θεσ/νίκης που διακινούν “φυτά προς φύτευση” μέσω διαδικτύου είτε να εγγραφούν στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο - όσοι δεν είναι εγγεγραμμένοι - είτε να επικαιροποιήσουν την εγγραφή τους όσοι είναι ήδη εγγεγραμμένοι.

«Γνωστοποίηση στις αρμόδιες αρχές υποψίας ή διαπίστωσης της παρουσίας του *X. fastidiosa*»

Ο χρόνος από τη μόλυνση μέχρι την ανίχνευση και ο χρόνος από τον εντοπισμό έως την εφαρμογή των μέτρων ελέγχου είναι καίριας σημασίας για την αποτελεσματική εκρίζωση και τον έλεγχο της εξάπλωσης του παθογόνου. Η έγκαιρη ανίχνευση και η ταχεία εφαρμογή των φυτοϋγειονομικών μέτρων (απομάκρυνση φυτών, καταπολέμηση εντόμων - φορέων κ.λπ.) είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόληψη της εξάπλωσης του παθογόνου σε νέες περιοχές. Αποτελεί υποχρέωση οποιουδήποτε προσώπου, εκτός των επαγγελματιών, σύμφωνα με το άρθρο 15 του Κανονισμού για τη Φυτοϋγεία 2016/2031 (πόσο δε μάλλον των “επαγγελματιών”⁵⁰, σύμφωνα με το άρθρο 14 του ίδιου Κανονισμού) να γνωστοποιούν αμέσως στην Υπηρεσία μας, η οποία είναι αρμόδια Αρχή στη Μ.Ε. Θεσσαλονίκης, οποιαδήποτε υποψία ή διαπίστωση παρουσίας του *X. fastidiosa* στα φυτά που είναι υπό τον έλεγχό τους. Προϋπόθεση για την πραγματοποίηση των μακροσκοπικών ελέγχων είναι η γνώση της συμπτωματολογίας των ασθενειών που το *X. fastidiosa* προκαλεί. Ως εκ τούτου, σας αποστέλλουμε τις κατευθυντήριες οδηγίες του Μπενακειού Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου

⁵⁰ Οι επαγγελματίες που ασχολούνται με “φυτά προς φύτευση” θα πρέπει να γνωστοποιούν οποιαδήποτε υποψία ή διαπίστωση παρουσίας του *X. fastidiosa* στα φυτά που είναι υπό τον έλεγχό τους στα ΚΕ.Π.Π.Υ.Ε.Λ. νυν Τ.Α.Α. & Ε. (βλ. υποσημείωση 43 σχετική με αρμοδιότητες των Τμημάτων Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων που αφορούν τα “φυτά προς φύτευση”).

(Μ.Φ.Ι.), οι οποίες αφορούν τον μακροσκοπικό έλεγχο των γεωργικών καλλιεργειών (ελιάς, αμπέλου, εσπεριδοειδών, πυρηνοκάρπων, καλλωπιστικών φυτών, κ.λπ.) αλλά και δασικών φυτών (βελανιδιάς, πλατάνου, πελέας, κ.λπ.) από τους υπόχρεους (παραγωγούς, φυτωριούχους, διακινητές) προκειμένου να διαπιστωθεί η παρουσία ή μη ύποπτων συμπτωμάτων προσβολής αυτών από το βακτήριο *X. fastidiosa* (συνημμένο ι). Σας αποστέλλουμε, επίσης, - μολονότι το νομικό πλαίσιο έχει αλλάξει - το ενημερωτικό φυλλάδιο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπ.Α.Α. & Τ.) με θέμα «***Xylella fastidiosa* (Ξυλέλλα) Επιβλαβής Οργανισμός Καραντίνας. Μία νέα ασθένεια που απειλεί την καλλιέργεια της ελιάς**» (συνημμένο x α.) κι άλλα δύο ενημερωτικά φυλλάδια του Υπ.Α.Α. & Τ. (συνημμένα x β και γ.) και το πληροφοριακό δελτίο της 21^{ης} Απριλίου 2017 της Διεθνούς Σύμβασης Προστασίας Φυτών [International Plant Protection Convention (IPPC)], με θέμα ‘**Facing the threat of *Xylella fastidiosa* together**’ (συνημμένο xi α.), καθώς, επίσης, και το σχετικό φύλλο πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (“Plant Health factsheet”), με θέμα “**EU plant health rules: Protecting plants. Protecting life.**” (συνημμένο xi β.).

(Αναφέρουμε ότι στο σημείο 14, της παραγράφου 1, του άρθρου 19 του υπό - μέχρι τις 19.01.2024 - δημόσια διαβούλευση σχεδίου σχετικού με τις διατάξεις για τη Φυτοϋγεία νόμου, αναφερόταν ότι το ύψος του προστίμου για τη “Μη ενημέρωση των αρμοδίων αρχών σε περίπτωση υπόνοιας ύπαρξης ενωσιακού επιβλαβούς οργανισμού καραντίνας του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031” θα είναι από 300 έως 5.000 ευρώ.).

«Συνδρομή στο έργο μας»

Οι παραλήπτες του παρόντος εγγράφου, παραγωγοί ή/και διακινητές “φυτών προς φύτευση” και εν γένει οι «επαγγελματίες» του σημείου 9, του άρθρου 2, με θέμα «Ορισμοί», του Κανονισμού για τη Φυτοϋγεία 2016/2031 (βλ. υποσημείωση 46), παρακαλούνται για την πιστή εφαρμογή του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201 της Επιτροπής, της 14ης Αυγούστου 2020, σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) στην Ένωση ([L 269/2, 17.8.2020](#))-όπως τροποποιήθηκε με τους Εκτελεστικούς Κανονισμούς (ΕΕ) 2021/1688, 2021/2130 & 2023/1706 και ισχύει.

Οι υπεύθυνοι επιστήμονες - Γεωπόνοι των καταστημάτων εμπορίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων, των Δήμων και των Αγροτικών Συνεταιρισμών της Μ.Ε. Θεσσαλονίκης, καθώς και όλοι όσοι ασχολούνται με θέματα φυτοϋγείας, διάγνωσης κι αντιμετώπισης ασθενειών των φυτών και φυτιατρικής, παρακαλούνται να ενημερώνουν τους παραγωγούς για τον κίνδυνο που το *X. fastidiosa* αποτελεί για τις καλλιέργειές τους.

Τα επιμελητήρια στα οποία κοινοποιείται το παρόν έγγραφο παρακαλούνται να το κοινοποιήσουν στους «επαγγελματίες» - μέλη τους προωθώντας το μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας ή με όποιο άλλο πρόσφορο μέσο υποβοηθώντας με τον τρόπο αυτό το έργο μας.

Προκειμένου οι πληροφορίες για την εξαιρετικά μεγάλη απειλή που αποτελεί για την Ελλάδα το *X. fastidiosa* να είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό, στους ταξιδιώτες, στους επαγγελματίες και στους διεθνείς μεταφορείς, οι φορείς στους οποίους αποστέλλεται ή κοινοποιείται το παρόν έγγραφο παρακαλούνται να το κοινοποιήσουν στα μέλη τους προωθώντας το μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας ή με όποιο άλλο πρόσφορο μέσο.

Παρακαλούμε, επίσης, για την **ανάρτηση των συνημμένων χ α. & β., xi α. και xi. β.**, δηλαδή των πληροφοριακών δελτίων του Υπ.Α.Α. & Τ., του IPPC και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το παρόν έγγραφο μαζί με τα συνημμένα του πρόκειται να αναρτηθεί στον αφιερωμένο στο *X. fastidiosa* ιστότοπό μας της Δ.Α.Ο. & Α. της Μ.Ε. Θεσσαλονίκης (<http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=727>).

Παρακαλούμε θερμά για τις δικές σας ενέργειες αρωγής στην προσπάθεια η Ελλάδα να παραμείνει χώρα απαλλαγμένη από το *X. fastidiosa* (*X. fastidiosa* Free Country).

Συνημμένα:

- i. **οι κατευθυντήριες οδηγίες μακροσκοπικών ελέγχων** για τη διαπίστωση παρουσίας ή μη συμπτωμάτων λόγω προσβολής από το φυτοπαθογόνο βακτήριο καραντίνας *Xylella fastidiosa* (23 φύλλα), οι οποίες είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Μ.Φ.Ι.: https://www.bpi.gr/files/anakoinvseis-theseis/05092016/kateuthintiries%20odigies-Xylella%20fastidiosa_2016.pdf (23 φύλλα).
- ii. **η 19η επικαιροποιημένη κατάσταση της Επιτροπής της ΕΕ των οριοθετημένων στο έδαφος της Ένωσης περιοχών της 19ης Ιουνίου 2023** [List of demarcated areas established in the Union territory for the presence of *Xylella fastidiosa*] - **UPDATE 19** - (https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-06/ph_biosec_legis_list-demarcated-union-territory_en.pdf)] (35 φύλλα).
- iii. **ο χάρτης γεωγραφικής εξάπλωσης του φυτοπαθογόνου βακτηρίου *Xylella fastidiosa*** <https://gd.eppo.int/taxon/XYLEFA/distribution> του Ευρωπαϊκού & Μεσογειακού

Οργανισμού Φυτοπροστασίας [European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO) (τελευταία ενημέρωση **19.10.2023**)]. Με κίτρινο χρώμα σημειώνονται οι χώρες όπου το παθογόνο θεωρείται ‘παρόν’ (‘present’) και με μωβ χρώμα οι χώρες όπου το παθογόνο είναι παρόν αλλά δεν αναμένεται να εγκατασταθεί (‘transient’) [ένα (1) φύλλο].

- iv. η τελευταία επικαιροποίηση της βάσης δεδομένων για τα φυτά-ξενιστές του οργανισμού *Xylella* spp. — συστηματική βιβλιογραφική έρευνα έως τις **30 Ιουνίου 2023** [Update of the *Xylella* spp. host plant database – systematic literature search up to 30 June 2023, **EFSA Journal**. **2023;21:e8477** (<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2023.8477>)] (69 φύλλα).
- v. **α. & β.** το comic με θέμα “Fastidious X, the fearsome killer” (“Απαιτητικός X, ο φοβερός δολοφόνος”) (<https://www.efsa.europa.eu/en/infographics/who-fastidious-x-fearsome-killer>) {στην ελληνική κι αγγλική γλώσσα:[τέσσερα (4) φύλλα]}.
- vi. υποδείγματα φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/2313⁵¹ της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2017 (L331/44, 2 14.12.2017) «που καθορίζει τις προδιαγραφές μορφοτύπου του φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου για τη διακίνηση εντός της επικράτειας της Ένωσης και του φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου για την είσοδο σε προστατευόμενη ζώνη και τη διακίνηση εντός αυτής» [ένα (1) φύλλο].
- vii. **α & β.** ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1706 {στην ελληνική και αγγλική γλώσσα [Δεκατρία (13) φύλλα]}.
- viii. **α & β.** η ανεπίσημη⁵² επικαιροποιημένη εκδοχή της 28.09.2023 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1201 [στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (43 φύλλα)].

⁵¹ Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2017/2313 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R2313> εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 83 (και το Παράρτημα VII) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2016 και εφαρμόζεται από τη 14η Δεκεμβρίου 2019. Σας τον είχαμε αποστείλει με το έγγραφό μας 3722/84848/ΠΕ/13.11.2019, το οποίο μαζί με τα συνημμένα του βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=955> στο πεδίο «Φυτοϋγειονομικό Καθεστώς». (Υπενθυμίζουμε ότι υποδείγματα φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων υπάρχουν και στο Παράρτημα I του παρόντος εγγράφου.).

⁵² Το κείμενο αυτό αποτελεί απλώς εργαλείο τεκμηρίωσης και δεν έχει καμία νομική ισχύ. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης δεν φέρουν καμία ευθύνη για το περιεχόμενό του. Τα αυθεντικά κείμενα των σχετικών πράξεων, συμπεριλαμβανομένων των προοιμίων τους, είναι εκείνα που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι διαθέσιμα στο EUR-Lex. Αυτά τα επίσημα κείμενα είναι άμεσα προσβάσιμα μέσω των συνδέσμων που περιέχονται στο ίδιο το κείμενο.

- ix. η αίτηση εγγραφής ή της τροποποίησής της στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο⁵³ των υπόχρεων στη Μ.Ε.Θ. που είναι η δική μας περιοχή ευθύνης [οκτώ (8) φύλλα].
- x. α. η 4^η έκδοση του ενημερωτικού φυλλαδίου του Υπ.Α.Α. & Τ., με θέμα «*Xylella fastidiosa* (Ξυλέλλα) Επιβλαβής Οργανισμός Καραντίνας. Μία νέα ασθένεια που απειλεί την καλλιέργεια της ελιάς» [ένα (1) φύλλο], το οποίο είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Υπ.Α.Α. & Τ.: http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/Georgika_Farmaka/Fytoeigionomikos_Elegxos/Xylella_v4_02_2016.pdf [ένα (1) φύλλο],
- β. το φυλλάδιο του Υπ.Α.Α. & Τ., με θέμα “*Xylella fastidiosa* Η παρεμπόδιση της εισαγωγής του βακτηρίου στη χώρα είναι ΕΥΘΥΝΗ ΟΛΩΝ μας!” https://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/Georgika_Farmaka/Fytoeigionomikos_Elegxos/XylellaInfoFlyer.pdf [ένα (1) φύλλο] και
- γ. το ενημερωτικό φυλλάδιο του https://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/Georgika_Farmaka/Fytoeigionomikos_Elegxos/leaflet-xylella.pdf [δύο (2) φύλλα].

⁵³ Υποχρέωση εγγραφής στο “επίσημο μητρώο επαγγελματιών/υπεύθυνων επιχειρήσεων και άλλων προσώπων έχουν οι επαγγελματίες που ασχολούνται με δραστηριότητες που αφορούν φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα”, σύμφωνα με το άρθρο 65 του Κανονισμού για τη “Φυτοϋγεία” (ΕΕ) 2016/2031 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R2031&from=FI>) και το άρθρο 6 του Π.Δ. 37/2021 [Α’ 94 (https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20210100094)]

Οι διαδικασίες εγγραφής στο μητρώο ή τροποποίησής της περιγράφονται στο άρθρο 6 του Π.Δ. 37/2021 (Α’ 94) καθώς και στο άρθρο 66 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031.

Στο επίσημο μητρώο εγγράφονται οι επαγγελματίες της παρ. 1 του άρθρου 65 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, με την επιφύλαξη της παρ. 3 του ίδιου άρθρου. Επίσης, εγγράφονται και οι καλλιεργητές ή άλλοι επαγγελματίες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που ασκούν μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες της περ. 9 του άρθρου 2 (βλ. υποσημείωση 9 παρόντος εγγράφου) του ίδιου Κανονισμού, με εξαίρεση τους τελικούς χρήστες.

Επαγγελματίες υπόχρεοι εγγραφής στο φυτοϋγειονομικό μητρώο επαγγελματιών θεωρούνται μεταξύ άλλων:

- i. οι επαγγελματίες οι οποίοι εισάγουν στην Ένωση ή διακινούν σε αυτήν φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα για τα οποία απαιτείται πιστοποιητικό φυτοϋγείας ή φυτοϋγειονομικό διαβατήριο·
- ii. όσοι από τους επαγγελματίες ζητούν από τις αρμόδιες Αρχές την έκδοση φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων ή πιστοποιητικών φυτοϋγείας·
- iii. οι επαγγελματίες πρασίνου (π.χ. εργολήπτες έργων πρασίνου), οι οποίοι προμηθεύουν φυτά ή φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα, στο πλαίσιο της σύμβασής τους για την κατασκευή ενός έργου πρασίνου και
- iv. οι επαγγελματίες που εισάγουν, διακινούν φυτά ή φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα μέσω διαδικτύου.

Εξαιρούνται από την υποχρέωση εγγραφής στο νέο επίσημο μητρώο επαγγελματιών/υπευθύνων επιχείρησης:

- i. οι επαγγελματίες που προμηθεύουν αποκλειστικά και απευθείας στους τελικούς χρήστες μικρές ποσότητες φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων με μέσα διαφορετικά από τις συμβάσεις πωλήσεων εξ αποστάσεως·
- ii. οι επαγγελματίες που προμηθεύουν αποκλειστικά και απευθείας στους τελικούς χρήστες μικρές ποσότητες σπόρων εκτός από εκείνους που αναφέρονται στο άρθρο 72 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, με θέμα “Φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα για τα οποία απαιτούνται πιστοποιητικά φυτοϋγείας”·
- iii. οι επαγγελματίες που η δραστηριότητά τους σχετικά με τα φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα περιορίζεται στη μεταφορά τους για άλλον επαγγελματία και
- iv. οι επαγγελματίες που η δραστηριότητά τους αφορά τη μεταφορά αντικειμένων κάθε είδους με τη χρήση ξύλινων μέσων συσκευασίας.

xi. α. το πληροφοριακό δελτίο της 21^{ης} Απριλίου 2017 της Διεθνούς Σύμβασης Προστασίας Φυτών [International Plant Protection Convention (IPPC)], με θέμα ‘Facing the threat of *Xylella fastidiosa* together’, το οποίο είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα: https://www.ippc.int/static/media/uploads/IPPC_factsheet_Xylella_final.pdf του ιστοτόπου της IPPC [δύο (2) φύλλα] και

β. το σχετικό φύλλο πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (“Plant Health factsheet”) με θέμα “**EU plant health rules: Protecting plants. Protecting life.**”, το οποίο βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα https://food.ec.europa.eu/system/files/2020-07/ph_biosec_factsheet_en.pdf [ένα (1) φύλλο].

Μ. Ε. ΑΝΤΙΠΕΡ/ΧΗ Μ.Ε.Θ.
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΔΡ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Φυτοϋγειονομικά διαβατήρια για χρήση σε μη προστατευόμενες ζώνες

	54	Φυτοϋγειονομικό Διαβατήριο / Plant Passport ⁵⁵
A <i>Nerium oleander</i> ⁵⁶		
B GR ⁵⁷ - 540 22 001 ⁵⁸		
C 1A/2022 ⁵⁹		
D GR ⁶⁰ ή ⁶¹		

	Φυτοϋγειονομικό Διαβατήριο / Plant Passport	
A <i>Polygala myrtifolia</i>		
B GR - 540 22 001		
C 1A/2022		
D GR		
		52

	Φυτοϋγειονομικό Διαβατήριο / Plant Passport		
A <i>Polygala myrtifolia</i>	B GR - 540 22 001	C 1A/2022	D GR

⁵⁴ Η σημαία της Ένωσης στην άνω αριστερή γωνία, είτε σε έγχρωμη είτε σε ασπρόμαυρη εκτύπωση.

⁵⁵ Οι λέξεις «Φυτοϋγειονομικό Διαβατήριο» (Plant Passport) - στην άνω δεξιά γωνία - στην αγγλική γλώσσα και, κατά περίπτωση, σε μία άλλη επίσημη γλώσσα της Ένωσης, πρέπει να χωρίζονται με πλάγια γραμμή.

⁵⁶ Η/Οι βοτανική/-ές ονομασία/-ες του/των είδους/-ών ή της//των ταξινομικής/-ών κατηγορίας/-ών του/των φυτού/-ών, στην περίπτωση φυτών και φυτικών προϊόντων, ή, ανάλογα με την περίπτωση η ονομασία του εν λόγω αντικειμένου και, προαιρετικώς, η ονομασία της ποικιλίας.

⁵⁷ Ο κωδικός δύο γραμμάτων που αναφέρεται στο πρότυπο ISO 3166-1-alpha-2 (1), που αναφέρεται στο άρθρο 67 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, και το κράτος μέλος στο οποίο ο επαγγελματίας που προβαίνει στην έκδοση του φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου είναι εγγεγραμμένος.

⁵⁸ Ο αριθμητικός αριθμός εθνικού μητρώου του εν λόγω επαγγελματία. (Στο εν λόγω παράδειγμα ο αριθμός 540 είναι ο κωδικός της Δ.Α.Ο. & Α. Μ.Ε.Θ., ο αριθμός 22 υποδηλώνει το έτος εγγραφής της επιχείρησης στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο της Μ.Ε.Θ. και ο αριθμός 001 τον αύξοντα αριθμό εγγραφής της επιχείρησης στο Φ.Μ. της Μ.Ε.Θ.).

⁵⁹ Κατά περίπτωση, ο κωδικός ιχνηλασιμότητας του φυτού, φυτικού προϊόντος ή άλλου αντικειμένου.

⁶⁰ Κατά περίπτωση, ο κωδικός δύο γραμμάτων που αναφέρεται στο πρότυπο ISO 3166-1-alpha-2, που αναφέρεται στο άρθρο 67 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, του/των κρατών/-ών μέλους/-ών καταγωγής.

⁶¹ Κατά περίπτωση, το/τα όνομα/ονόματα της/των τρίτης/-ων χώρας/χωρών καταγωγής ή ο/οι κωδικός/-οί δύο γραμμάτων που αναφέρεται/-ονται στο πρότυπο ISO 3166-1-alpha-2.

⁶² Κατά περίπτωση, ο μοναδικός γραμμωτός κωδικός, ο κωδικός QR, το ολόγραμμα, το μικροκύκλωμα (τσιπ) ή άλλος φορέας δεδομένων, που συμπληρώνει τον κωδικό ιχνηλασιμότητας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Π

Ημερομηνία/...../20....

Αριθ. Πρωτ.:

ΑΙΤΗΣΗ

ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΣΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟ ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

[άρθρα 65 & 66 του Καν. (ΕΕ) 2016/2031]

ΠΡΟΣ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΛΙΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ & ΦΥΤΟΎΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Α. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ

1. **Επωνυμία:**
2. **Έδρα επιχείρησης:**
3. **Στοιχεία επικοινωνίας (τηλέφωνο, e-mail):**
.....
.....
4. **Αριθμός Φορολογικού Μητρώου / Δ.Ο.Υ.:**
5. **Αριθμός/οί Μητρώου Βεβαίωσης Φυτωριακής Επιχείρησης:**
.....
.....
6. **Αριθμός Μητρώου Εμπόρων Νωπών Οπωροκηπευτικών (ΜΕΝΟ):**
7. **Αριθμός Επίσημου Μητρώου Επαγγελματιών: GR -**
8. **Περιγραφή των δραστηριοτήτων:**
.....
.....

Β. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ

Καταγραφή των εγκαταστάσεων (περιοχή, ταχυδρομική διεύθυνση, τηλέφωνο, έκταση, περιγραφή εγκαταστάσεων, περιγραφή δραστηριοτήτων / εγκατάσταση)

α)

.....

.....

.....

β)

.....

.....

γ)

.....

.....

Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ

Επώνυμο:

Όνομα:

Όνομα πατρός:

Αριθμός δελτίου ταυτότητας:

Δ/ση κατοικίας:

Τηλέφωνο επικοινωνίας:

Email επικοινωνίας :

Ημερομηνία

Ο/Η αιτών/ούσα

Όνοματεπώνυμο-υπογραφή-σφραγίδα
(νόμιμος εκπρόσωπος επιχείρησης)

ΔΗΛΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ

A. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

A/A	Δραστηριότητα επιχείρησης	Επιλογή δραστηριότητας
1	Εισαγωγή φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων σύμφωνα με το άρθρο 72 του Καν. (ΕΕ) 2016/2031	
2	Εισαγωγή φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων σύμφωνα με το άρθρο 73 του Καν. (ΕΕ) 2016/2031	
3	Εισαγωγή φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων από Χώρες στις οποίες είναι γνωστή η παρουσία επιβλαβών οργανισμών καραντίνας	
4	Παραγωγή πολλαπλασιαστικού υλικού	
5	Διακίνηση φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων τα οποία αναφέρονται στα Παραρτήματα του Καν. (ΕΕ) 2019/2072	
6	Διακίνηση φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων τα οποία δεν αναφέρονται στα Παραρτήματα του Καν. (ΕΕ) 2019/2072	
7	Εξαγωγή φυτών φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων	

B. ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

A/A	Μέγεθος επιχείρησης	Επιλογή κατηγορίας
1	Μικρό μέγεθος επιχείρησης	
2	Μεσαίο μέγεθος επιχείρησης	
3	Μεγάλο μέγεθος επιχείρησης	

Μικρού μεγέθους επιχείρηση: Συνολική έκταση εγκαταστάσεων μικρότερη των 5 στρεμμάτων.

Μεσαίου μεγέθους επιχείρηση: Συνολική έκταση εγκαταστάσεων από 5 έως 10 στρέμματα.

Μεγάλου μεγέθους επιχείρηση: Συνολική έκταση εγκαταστάσεων πάνω από 10 στρέμματα.

Γ. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ/ΔΙΑΚΙΝΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΑΛΛΑ Κ.Μ. ΑΝΑ ΕΤΟΣ

A/A	Αριθμός εισαγωγών/διακινήσεων	Επιλογή κατηγορίας
1	Δεν πραγματοποιούνται εισαγωγές/ διακινήσεις από άλλα Κ.Μ.	
2	Εισάγει/ διακινεί 1-5 / έτος	
3	Εισάγει/ διακινεί 6-10 / έτος	
4	Εισάγει/ διακινεί > 10 / έτος	

Δ. ΕΙΔΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΕΤΑΙ

A/A	Είδη προϊόντων	Επιλογή κατηγορίας
1	Χαμηλού κινδύνου	
2	Μέτριου κινδύνου	
3	Υψηλού κινδύνου	

Είδη Χαμηλού κινδύνου: Φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα τα οποία δεν αναφέρονται στα Παραρτήματα του Καν. (ΕΕ) 2019/2072 καθώς και σε Αποφάσεις της Επιτροπής (π.χ. φρούτα, λαχανικά).

Είδη Μετρίου κινδύνου: Φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα τα οποία για να διακινηθούν στην επικράτεια της Ένωσης δεν έχουν ιδιαίτερες φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις και για τα οποία δεν υπάρχει ο κίνδυνος διασποράς ενωσιακών επιβλαβών οργανισμών καραντίνας (π.χ. φυτά προς φύτευση του γένους *Brassica*, αρωματικά φυτά).

Είδη Υψηλού κινδύνου: Φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα τα οποία αναφέρονται στα Παραρτήματα του Καν. (ΕΕ) 2019/2072 καθώς και σε Αποφάσεις της Επιτροπής και για τα οποία υπάρχει ο κίνδυνος διασποράς ενωσιακών επιβλαβών οργανισμών καραντίνας (εσπεριδοειδή, φυτά ελιάς προς φύτευση, πατατόσπορος, αμπέλι κ.λπ.).

Ε. ΕΚΔΟΣΗ ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΩΝ

A/A	Έκδοση φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων	Επιλογή κατηγορίας
1	Δεν εκδίδει φυτοϋγειονομικά διαβατήρια	
2	Από το συνολικό αριθμό φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων που εκδίδει το 70% αυτών αφορά φυτά που δεν έχουν φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις	
3	Από το συνολικό αριθμό φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων που εκδίδει το 70% αυτών αφορά φυτά που έχουν φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις	

Φυτά που δεν έχουν φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις: Φυτά που δεν αναφέρονται στα Παραρτήματα IV, V & VIII του Καν. (ΕΕ) 2019/2072, καθώς και σε Αποφάσεις της Επιτροπής.

Φυτά που έχουν φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις: Φυτά που αναφέρονται στα Παραρτήματα IV, V & VIII του Καν. (ΕΕ) 2019/2072, καθώς και σε Αποφάσεις της Επιτροπής.

ΣΤ. ΕΙΔΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΕΙ

A/A	Χονδρική/Λιανική Πώληση	Επιλογή κατηγορίας
1	Πραγματοποιεί μόνο λιανική πώληση (e-shop)	
2	Πραγματοποιεί κυρίως λιανική πώληση (το 70% των πωλήσεων)	
3	Πραγματοποιεί κυρίως χονδρική πώληση (το 70% των πωλήσεων)	
4	Πραγματοποιεί μόνο χονδρική πώληση	

Z. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ

1. Κάθε επαγγελματίας που εγγράφεται στο επίσημο μητρώο του άρθρου 65 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031 έχει τις ακόλουθες ιδίως υποχρεώσεις:

α) τηρεί τα αρχεία των παρ. 1, 2 και 3, κατά περίπτωση, του άρθρου 69 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, για τουλάχιστον τρία έτη από την έκδοσή τους και τα γνωστοποιεί στις αρμόδιες υπηρεσίες, εφόσον ζητηθεί, σύμφωνα με τις παρ. 4 και 6 του ίδιου άρθρου,

β) συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/625 και

γ) καταβάλλει όλα τα απαραίτητα έξοδα σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 79 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/625.

2. Κάθε επαγγελματίας που εγγράφεται στο επίσημο μητρώο του άρθρου 65 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, πέραν των υποχρεώσεων της παρ. 1, έχει και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται κατά περίπτωση από τη νομοθεσία για τη φυτοϋγεία, ανάλογα με τη δραστηριότητα την οποία ασκεί.

3. Όποιος διακινεί εντός της Ένωσης, εισάγει ή εξάγει οποιοδήποτε φυτό, φυτικό προϊόν ή άλλο αντικείμενο, σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 7 του άρθρου 9 και παρ. 3 του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/625 και της παρ. 1 του άρθρου 100 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, γνωστοποιεί γραπτά ή ηλεκτρονικά στην κατά τόπο αρμόδια αρχή της περ. γ' του άρθρου 3 του παρόντος την άφιξη ή την αποστολή του.

4. Με την επιφύλαξη του άρθρου 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, οι επαγγελματίες/υπεύθυνοι επιχειρήσεων, όταν υποπεύονται ή αντιλαμβάνονται την παρουσία ενός επιβλαβούς οργανισμού καραντίνας σε φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα που είναι ή ήταν υπό τον έλεγχό τους, ενημερώνουν σχετικώς την αρμόδια αρχή και λαμβάνουν, κατά περίπτωση, τα μέτρα του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2016/2031.

Ημερομηνία

Ο/Η αιτών/ούσα

Όνοματεπώνυμο - υπογραφή - σφραγίδα
(νόμιμος εκπρόσωπος επιχείρησης)

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

1. Φωτοαντίγραφο δελτίου ταυτότητας του αιτούντος ή του νομίμου εκπροσώπου της επιχείρησης εάν πρόκειται για εταιρεία.
2. Βεβαίωση έναρξης επιτηδεύματος και μεταβολών της από την αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) εάν πρόκειται για φυσικό πρόσωπο ή κατάθεση του καταστατικού της εταιρείας ενημερωμένο με όλες τις τροποποιήσεις εάν πρόκειται για εταιρεία.
3. Βεβαίωση συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων παραγωγής ή εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού σε ισχύ από το οικείο ανά περίπτωση Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης & Ελέγχου (Τ.Α.Α.Ε.) κατά περίπτωση.
4. Βεβαίωση εγγραφής στο Μητρώο Εμπόρων Νωπών Οπωροκηπευτικών (Μ.Ε.Ν.Ο.) σε ισχύ από την Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής της οικείας Περιφερειακής Ενότητας κατά περίπτωση.
5. Φωτοαντίγραφο τίτλου/ων ιδιοκτησίας ή μισθωτηρίου/ων συμβολαίου/ων για τις δηλούμενες προς εγγραφή εγκαταστάσεις.
6. Σκαρίφημα ή αεροφωτογραφίες από διαθέσιμες εφαρμογές (Κτηματολόγιο, Google maps κ.λπ.) των εγκαταστάσεων του επαγγελματία που πρόκειται να εγγραφούν στο μητρώο.
7. Φωτοαντίγραφο δελτίου ταυτότητας του φυτοϋγειονομικά υπεύθυνου της επιχείρησης.

«Σας ενημερώνουμε ότι:

α) Τα προσωπικά δεδομένα που περιέχονται στην Αίτησή σας και τα τυχόν συνυποβαλλόμενα δικαιολογητικά έγγραφα θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους σκοπούς της παρούσας Αίτησης και θα διαβιβαστούν στις αρμόδιες Υπηρεσίες.

β) Υπεύθυνος επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων που περιέχονται στην αίτηση και στα τυχόν συνυποβαλλόμενα δικαιολογητικά έγγραφα είναι η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

γ) Τα προσωπικά σας δεδομένα διατηρούνται από τον Οργανισμό μας για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται κατά το νόμο, λαμβάνονται, δε, τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα προστασίας τους.

δ) Δικαιούστε να ασκήσετε τα δικαιώματα ενημέρωσης, πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής, περιορισμού της επεξεργασίας, εναντίωσης, φορητότητας, με αλληλογραφία φυσική (26ης Οκτωβρίου 64 Τ.Κ. 54627 Θεσσαλονίκη) ή ηλεκτρονική (dpo@pkm.gov.gr).

ε) Έχετε δικαίωμα καταγγελίας προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Κηφισίας 1-3, Τ.Κ. 115 23, Αθήνα) (www.dpa.gr)»

“We inform you that:

a. The personal data contained in your application and in any other submitted supporting document will be used only for the purpose of satisfying your application and will be forwarded solely to the relevant departments.

b. The Region of Central Macedonia is responsible for processing the personal data contained in your application and in any other submitted supporting documents.

c. Your personal data will be kept by our organization for as long as required by Law. All the appropriate organizational and technical protection measures are taken.

d. You are entitled to exercise your rights of information, access, correction, deletion, restriction of processing, objection, portability by corresponding to: 26 Oktovriou 64 T.K 54627, Thessaloniki , or by email: dpo@pkm.gov.gr

e. You have the right to file a complaint with the Personal Data Protection Authority (Kifisias 1-3 P.O 11523, Athens) or in : www.dpa.gr”

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

ΠΡΟΣ:

1. Επαγγελματίες⁶³/ υπευθύνους επιχειρήσεων παραγωγής και διακίνησης “φυτών⁶⁴ προς φύτευση⁶⁵”, της Μ.Ε. Θεσσαλονίκης εγγεγραμμένους στο Μητρώο για τη δυνατότητα χρήσης φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου [Υπ’ όψιν υπευθύνων φυτοϋγειονομικών θεμάτων (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας)].
2. **α. & β.** Δήμους & Αγροτικούς Συνεταιρισμούς Μ.Ε. Θεσσαλονίκης [Υπ’ όψιν Γεωπόνων (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας)].
3. Καταστήματα Εμπορίας Γεωργικών Φαρμάκων [Υπ’ όψιν υπευθύνων επιστημόνων (μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας)].

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Υπ.Α.Α. &Τ.
 - i. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Γεν. Δ/ση Γεωργίας, Δ/ση Προστ. Φυτ. Παραγωγής, Τμήμα Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου, Λ. Συγγρού 150, 176 71 Καλλιθέα (Με απόδειξη).
 - ii. Περιφερειακό Κέντρο Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου (Π.Κ.Π.Φ. & Π.Ε.) Θεσσαλονίκης, Ταχ. Θυρ. 60436, Θέρμη, 570 01 Θεσσαλονίκη, Ηλεκτρονική Δ/ση: rkrfpe7@gmail.com (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
 - iii. Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων Θεσ/νίκης [Πρώην Κέντρο Ελέγχου Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού και Ελέγχου Λιπασμάτων (ΚΕ.Π.Π.Υ.Ε.Λ.) Θεσ/νίκης], Λ. Γεωργικής Σχολής, 570 01 Θέρμη Θεσσαλονίκης, Ηλεκτρονική Δ/ση: keppyell@gmail.com (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
 - iv. Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό «ΔΗΜΗΤΡΑ» (ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ»).

⁶³ Σύμφωνα με τα σημεία 9 & 10, του άρθρου 2, με θέμα «Ορισμοί, του κανονισμού για τη φυτοϋγεία 2016/2031:

- 9) «επαγγελματίας»:κάθε πρόσωπο, που διέπεται από το δημόσιο ή ιδιωτικό δίκαιο, το οποίο ασκεί κατ’ επάγγελμα και είναι κατά νόμο υπεύθυνο για μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες δραστηριότητες που αφορούν φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα:
- α) φύτευση·
 - β) γενετική βελτίωση·
 - γ) παραγωγή, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης, του πολλαπλασιασμού και της διατήρησης·
 - δ) είσοδος και διακίνηση εντός και εκτός της επικράτειας της Ένωσης·
 - ε) διαθεσιμότητα στην αγορά·
 - στ) αποθήκευση, συλλογή, αποστολή και επεξεργασία·

10) «εγγεγραμμένος επαγγελματίας»:επαγγελματίας που είναι εγγεγραμμένος σύμφωνα με το άρθρο 65.

⁶⁴ Σύμφωνα με το σημείο 1, του άρθρου 2, με θέμα «Ορισμοί, του κανονισμού για τη φυτοϋγεία 2016/2031 για τα «φυτά» ισχύει ο ακόλουθος ορισμός: **τα ζωντανά φυτά και τα ακόλουθα ζωντανά μέρη φυτών:**

- α) σπόροι, υπό τη βοτανική τους έννοια, διαφορετικοί από εκείνους που δεν προορίζονται για σπορά·
- β) φρούτα, υπό τη βοτανική τους έννοια·
- γ) λαχανικά·
- δ) κόνδυλοι, κονδυλώδης βλαστός, βολβοί, ριζώματα, ρίζες, υποκείμενα, στόλωνες·
- ε) βλαστοί, στελέχη, καταβολάδες·
- στ) κομμένα άνθη·
- ζ) κλαδιά με ή χωρίς φύλλωμα·
- η) κομμένα δέντρα που διατηρούν το φύλλωμά τους·
- θ) φύλλα, φύλλωμα·
- ι) καλλιέργειες φυτικών ιστών, συμπεριλαμβανομένων των καλλιιεργειών κυττάρων, του βλαστοπλάσματος, των μεριστωμάτων, των χιμαιρικών κλώνων και του υλικού από μικροπολλαπλασιασμό·
- ια) ζωντανή γύρη και σπόρια·
- ιβ) οφθαλμοί, τεμάχια φλοιού με οφθαλμό, μοσχεύματα, εμβόλια, εμβολιασμένα φυτά.

⁶⁵ Σύμφωνα με τα σημεία 3 & 4, του άρθρου 2, με θέμα «Ορισμοί, του κανονισμού για τη φυτοϋγεία 2016/2031:

3) «φύτευση»: κάθε εργασία για την τοποθέτηση φυτών σε μέσο ανάπτυξης, ή με εμβολιασμό ή με παρόμοιες ενέργειες, προκειμένου να διασφαλιστεί η επακόλουθη ανάπτυξη, αναπαραγωγή ή πολλαπλασιασμός τους·

4) «φυτά προς φύτευση»: φυτά που προορίζονται να παραμείνουν φυτευμένα, να φυτευτούν ή να αναφυτευτούν και

- α.** Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης & Φυτογενετικών Πόρων, Ε.Ο. Θεσσαλονίκης - Πολυγύρου, Τ.Κ.: 570 01 Θέρμη Θεσσαλονίκης, Τ.Θ.: 60458, Ηλεκτρονική Δ/ση: dir.kge@nagref.gr, director@ipgrb.gr (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
- β.** Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών (Ι.Δ.Ε.), Εργαστήριο Δασικής Εντομολογίας και Νηματωδών, 57006 Βασιλικά - Θεσ/νίκη [υπ' όψιν Ειδικού Ερευνητή: Δρος Αβτζή Δημητρίου, Ηλεκτρονική Δ/ση: dimitrios.avtzis@fri.gr (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας)].
2. Δρ κ. Κωνσταντίνο Τερτιβανίδη, Αν. Προϊστάμενο της Γενικής Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής, Ηλεκτρονική Δ/ση: gdao@pkm.gov.gr (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
 3. Γραφείο Τύπου Π.Κ.Μ., Ηλεκτρονική Δ/ση: press@pkm.gov.gr (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
 4. Εργαστήρια Βακτηριολογίας (υπ' όψιν Δρος κας Μαρίας Χολέβα) και Εντομολογίας (υπ' όψιν Δρος κου Δημητρίου Παπαχρήστου) του Μπενακειού Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
 5. Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΓΕΩΤ.Ε.Ε.) - Παράρτημα Κεντρικής Μακεδονίας, Ελευθερίου Βενιζέλου 64, Θεσσαλονίκη, Ηλεκτρονική Δ/ση: geotekma@otenet.gr [υπ' όψιν Δρος κου Νικολάου Γαβαλά (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας)].
 6. Σωματείο Γεωπόνων Ιδιωτικών Υπαλλήλων Ελλάδας & Ομοσπονδία Συλλόγων Γεωπόνων Ιδιωτικών Υπαλλήλων Ελλάδας (Ο.Σ.Γ.Ι.Υ.Ε.), Μαραθώνος 11, Τ.Κ.: 546 38, Ηλεκτρονική Δ/ση: osgiye@gmail.com [Υπ' όψιν Βασιλείου Γουτούλη (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας)].
 7. Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Πολλαπλασιαστικού Υλικού (ΣΕΠΥ), Ηπείρου 5, 104 33, Αθήνα, Ηλεκτρονική Δ/ση: info@sery.gr (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
 8. Σωματείο Ανθοπωλών Θεσ/νίκης, Στρατηγού Γενναδίου 2 & Μαντινείας 75, Τ.Κ.: 542 48, Τηλέφωνο/Τηλεομοιότυπο: 2310 920897 [Υπ' όψιν κου Γαβανά Χαραλάμπους, Προέδρου του Σωματείου. Ηλεκτρονική Δ/ση: gavanash@gmail.com (Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας)].
 9. Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, Τσιμισκή 29, 546 24 Θεσσαλονίκη, Ηλεκτρονική Δ/ση: root@ebeth.gr (και μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
 10. Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, Αριστοτέλους 27, 546 24 Θεσσαλονίκη, Ηλεκτρονική Δ/ση: MIS@epepthe.gr (και μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας).
 11. Τελωνεία Μ.Ε. Θεσσαλονίκης
 - I.** Α Τελωνείο Εισαγωγών, Εξαγωγών Θεσ/νίκης, Κεντρική Λαχαναγορά, Τ.Κ.: 561 22 Μενεμένη Θεσ/νίκης, Τηλέφωνο: 2310 544444, Τηλεομοιότυπο: 2310 227841
 - II.** Β Τελωνείο Θεσ/νίκης, Τ.Κ.: 544 10 Λιμάνι Θεσσαλονίκης, Τηλέφωνο: 2310 537005 & 2310 593596
 - III.** Ε Τελωνείο Αερολιμένα Θεσσαλονίκης, Εντός Κρατικού Αερολιμένα, Τ.Κ.: 570 01 Θέρμη Θεσ/νίκης, Τηλέφωνο: 2313334700
 12. Σωματεία - Συλλόγους Εταιρειών Διεθνών Μεταφορών Μ.Ε. Θεσσαλονίκης
 - I.** Σύνδεσμο Εταιρειών Διεθνών Οδικών Μεταφορών «Η Ένωση», Σμύρνης 92, Εύοσμος Θεσσαλονίκη, Τ.Κ.: 562 24, Τηλέφωνο: 2310 684 318 Τηλεομοιότυπο: 2310 684 319
 - II.** Σωματείο Ιδιοκτητών Φορτηγών Αυτ/των Διεθνών Μεταφορών «Η Θεσσαλονίκη», Οδυσσεώς 1, Πλατεία Δικαστηρίου, Τ.Κ.: 546 27, Τηλέφωνο: 2310 860 514, Τηλεομοιότυπο: 2310 774128.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

Επίσημους Υπαλλήλους της Φυτοϋγειονομικής Υπηρεσίας της Δ.Α.Ο. & Α. Μ.Ε. Θεσσαλονίκης.